ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ թէ գաւառաց համար

Տարեկան	7 մէճիտ
Վեցամսեայ	3½ »
Եռամսեայ	2 »
Օտար երկիրներու համար	40 ֆր.
Վեցամսեայ	20 »
Եռամսեայ	10 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Ռուսթ Լօքալէն:

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով:

Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"بوزانتيون"
ارمنيجه يومي وسياسي غزته
صاحب امتياز ومدير مسؤل
بوزانت كچيان
طبع وادارەخانەسی باب عالی جادەسندە ۳۸ نومرولی دائرۀ مخصوصەدەدر

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur–Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38,
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 141 — ՇԱԲԱԹ 1897 ԱՊՐԻԼ 19/1 ՄԱՅԻՍ — 29 ԶԻԼԳԱՏԷ 1314. — 19 ՆԻՍԱՆ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 141

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 19/1 ՄԱՅԻՍ, 1897

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՒՐՈՊԱ ՀԱՆԴԷՊ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

Երէկ բացատրեցինք թէ որո՛նք էին Յունաստանի զինուորական յաջողութեան յոյսերն որք ի դերեւ ելան աւելի կամ նուազ: Բայց Հելլէնք զինուորական յատակագծեր միայն չունէին. քաղաքական յոյսեր ալ կ'տածէին, որոց ամլութիւնն եւս դէպքերու ընթացքին մէջ երեւան ելաւ: Օրինակի համար, մեծ յոյսեր կ'դնէին Ռուսիոյ վրայ, Օլկա Թագուհւոյն Ռուսիոյ կայսերական գերդաստանին պատկանելուն համար, և Գերմանիոյ վրայ, գահաժառանգ իշխանուհին գերման կայսեր քոյրն ըլլալուն համար: Բայց ամենամեծ հակառակութիւնն Յունաստան տեսաւ ճիշդ այս երկու Տէրութեանց կողմէ, և Օսմ. բանակին բաղխելէն առաջ, Հելլէնք բաղխեցան ռուս և գերման քաղաքականութեան: Աթէնքի մամուլն ազգին յուսախաբ վիճակը կ'արտայայտէ, բայց չուարած է թէ այն երկու Տէրութեանց որի՛ն դէմ աւելի սաստիկ գրէ. Ռուսիո՞յ թէ Գերմանիոյ: Կ'յիշեցնեն թէ Ռուսիա բացառիկ տիտղոս մ'ալ ունէր որով Օրթոտոքսներու պաշտպան մակդիրն ստանձնած էր յանցեալում: Ասով հանդերձ, Օրթոտոքս Յունաստանին ո՛չ միայն օգնութիւն մը չըրաւ, այլ բացարձակապէս անոր հակառակ շարժեցաւ, և երբ, վերջին պահուն, Ռուսիա պատրաստակամութիւն յայտնեց իր հովանւոյն ներքեւ առնելու Թուրքիոյ հելլենահպատակներն, Յունաստան ազգային արժանապատուութեան պարաք սեպեց շնորհակալութեամբ մերժել: Գերման Կայսրն իր քոյրն հրաւիրեց Վիլհէլմի Առաջնոյ հարիւրամեակի մեծամեծ հանդէսներուն, որք կատարեցան ի Պերլին մասնակցութեամբ բովանդակ կայսերական գերդաստանին: Այս հրաւէրով հերքուեցաւ այն լուր թէ Վիլհէլմ Բ. և իր քոյր ընդհատած ըլլան նամակագրութիւնն յորմէ հետէ Սոֆիա իշխանուհին օրթոտոքսութիւն ընդունեց: Բայց, ինչպէս գրեցինք, իշխանուհին մերժեց Պերլին երթալ, յայտարարելով թէ չուզեր հանդէսներու մասնակցիլ երբ իր երկրորդ հայրենիք ազգային բուռն ճգնաժամ մը կ'անցընէ: Եւ սակայն, իր օգոստափառ եղբայր այն ճգնաժամուն մէջ ո՛չ միայն ո՛ և է կերպիւ իր օգնութեան չհասաւ, այլ Աթէնքի թերթերը գրեցին թէ սաստկագոյն հակառակութիւնը ցոյց տուաւ, յորդոր կարդալով Օսմանեանց կողմէ պատերազմի յայտարարութեան, և արտօնելով գերման բարձրաստիճան սպաներն ալ որ գործակցին հելլէն բանակին ջախջախման: Իսկ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Իտալիոյ կողմէ համակրութեան պլատոնական արտայայտութիւններ եղան, ու դեռ կ'ըլլան, աղէտքին կատարումէն ետքն հանգանակութիւններ բանալով ի նպաստ վիրաւորելոց ու կարօտելոց, հելլէն ազգին բարեմասնութիւններն յիշելով, անցեալը գովելով, ևլն: Բայց այն օրէն ի վեր որ Ռուսիա և Գերմանիա քաղաքագիտութեան և դիւանագիտութեան կռուանին վրայ հակահելլէն ուղղութիւն մը առին, յաջողելու իրական յոյս մը չէր կրնար ունենալ Յունաստան: Թերեւս Եորկիոս Թագաւոր և Մ. Տէլեանիի Վարչութիւնն հասկցան այսպէս ըլլալը: Բայց, ինչպէս կ'ըսուի ռամկօրէն, «բանը բանէն անցեր էր»: Ժողովրդին եռանդն անգամ մը գրգռուած էր, և հանրապետական դրութեամբ կառավարուող երկրի մը մէջ, ինչպէս է Յունաստան, վերջին խօսքը քանի որ ժողովրդին պիտի մնար, պատերազմին ելքն արդէն որոշուած էր՝ Թուրքիոյ կողմէ պատերազմի յայտարարութիւնը դեռ չեղած: Հելլէն զօրքերը շատ քաջ էին և են, ու անվեհեր կռուեցան, ինչպէս կ'խոստովանք նոյն իսկ օսմ. հրամատարներուն և թղթակիցներուն տեղեկագրութիւններէն: Բայց Յունաստան կանխ. չունէր ո՛չ մէկ տեղէ: Եկող քանի մը հարիւր օտարազգի կամաւորներուն խօսքը չըլլար: Եւ պզտիկ պետութիւն մը ու առանց կանխ ունենալու կ'փորձէ չափուիլ Մեծ Տէրութեան մը հետ՝ բաղում այն է որ տարբեր արդիւնքի մը չի կրնար յանգիլ քան ինչ որ կ'վիճակի Յունաստանի: Ասկէ ետքը կարելի է որ Հելլէնք ժամանակ մ'ալ շարունակեն պատերազմը. բայց ադիկա մի միայն իրենց ազգային արժանապատուութեան գոհացում տալու համար կրնայ ըլլալ: Միջնորդութեան առաջարկը դարձեալ Անգլիոյ կողմէն է որ կուգայ, թէեւ յայտնի չէ թէ պիտի ընդունուի՞ թէ ոչ, մինչ Գերմանիա և Ռուսիա Յունաստանի հանդէպ իրենց սառն անտարբերութիւնը չեն թողուր, որով օսմ. քաղաքականութեան նեցուկ կ'ըլլան: Թէ ինչո՛ւ այսպէս կ'ընեն, ադոր քննութիւնն երկար ու դժար կ'ըլլայ: Բայց առ այժմ կ'բաւէ ըսել թէ Տէրութիւնք աշխարհի և իրենց ամենամեծ շահը կ'գտնեն խաղաղութեան պահպանման մէջ: Խորշելով կը խորշին միջազգային մեծ պատերազմէ մը, որ անխուսափելի պիտի ըլլայ, կ'ըսուի, եթէ վեց Տէրութիւնք միաբանած չըլլան խաղաղութեան պահպանման համար, կամ եթէ մին կամ երկուքն անկախաբար գործեն: Շա՛տ բաներ կ'զոհեն այս միակնկատումին, ամենազոհողութիւն աչք կ'առնուն, կամ պէտք է առնուլ կ'ըսեն: Եւ Յունաստանի դէմ իրենց գանգատն ա՛յն է որ իրենց հանգիստը վրդովեց՝ զօրք ղրկելով նախ Կրետէ և յետոյ Թեսալիոյ և Եպիրոսի սահմաններուն վրայ: Իր այս յանդգնութեան պատիժն է որ անոր քաշել կուտան:

*** Գալով Պատերազմին ընթացքին, Թրիխալայի Օսմ. զօրաց կողմէ գրաւումն արդէն իրաց բնական ընթացքին մէջ էր յորմէ հետէ բանակը տիրացած էր Թեսալիոյ դաշտին: Եւ հետեւապէս, սպարապետին երէկ հրատարակուած հեռագիրը կացութեան նոր փոփոխում մը չծանոյց: Երէկ Վոլոյի առումն եւս ծանուցինք՝ Թուրք թերթէ մը առնլով: Մինչ կ'գրենք այս տողեր, այն մասին պաշտօնական հեռագիր մը չէ հրատարակուած դեռ: Վոլօ ա՛յլապէս կարեւոր է քան Թրիխալա: Լարիսայի երկաթուղիին գլուխն է: Թեսալիոյ նաւահանգիստն է: Գրեթէ Պիրէոնի չափ կարեւոր նաւահանգիստ մ'է, որ վերջերս հելլէն բանակին ընդհանուր մթերանոցն ալ էր: Թէեւ Հելլէնք կանոնաւորապէս նահանջեցին, կ'ըսեն Աթէնքի լրագիրք, բայց թշնամիին յաղթութեանց շարքն ա՛յնքան յանկարծակիի բերաւ զիրենք որ շատ մը ծանրաշարժ կամ մեծաքանակ պիտոյք չկրցին տեղափոխել, որով Օսմ. բանակը զինուորական իրեղէններու մեծ պաշար մը ձեռք անցուց: Բայց այս մասնակի շահեր բան մը չեն բաղդատմամբ նոյն իսկ Վոլոյի գրաւման, որ եթէ ստուգուի, Լարիսայի գրաւման չափ կարեւոր և վճռական դէպք մը պէտք է համարուի: Արդէն, քանի որ Ֆարսալա համախմբիլ և զօրանալ որոշեր են, Հելլէնք դժուարաւ կրնային պաշտպանել Վոլոյի նման իրենց արդի կեդրոնէն հեռի միացող քաղաք մը:

*** Երեկի սուրհանդակաւ առնուած անգլ. լրագիրք կ'ինդակցին գահաժառանգ Կոստանդիանոս իշխանին . . . գերի չիյնալուն համար՝ իր ամբողջ բանակաւ: Կ'բացատրեն թէ Օսմ. սպարապետը շատ աղէկ կազմած էր իր յատակագծեր՝ պաշարելով բռնելու համար հելլէն գլխաւոր բանակը: Ժամանակին նահանջելով, գահաժառանգը կրցեր է իր բանակին մեծ մասը փրկել, և ի վերջոյ 40,000 զօրքով կեդրոնանալ ի Ֆարսալա: Իշխանը չուզելով զոհել արուեստական այնպիսի շինուածներ զորս մեծ ծախքով կառուցած էր իր հայրենիք, դժկամակեր է իր նահանջի պահուն օդն հանել Բաեբրիսա և Սալամվրիա գետերուն կամուրջներն, և թող չէ տուեր որ քանդուի Լարիսայի հեռագրական կայանը: Շնորհիւ իր բարերարութեան, արշաւող բանակը մեծ դիւրութիւն պիտի ունենայ իր փոխադրութեանց համար, և շատ աւելի ծանր վնաս պիտի պատճառէ Յունաստանի քան որչափ յառաջ պիտի գար այն հանրային շէնքերուն կամուրջին քանդումովը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐՆ Ի ԿԵՍԱՐԻԱ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԳԱՅՍԵՐԻ, 8/20 Ապր. 97.

Գաւառական ընդհ. ժողովն, որ լուծեալ էր պարագայից բերմամբ, ի մօտոյ պիտի կազմուի: Արդէն Թեմական եկեղեցիներու ղրկուած է այս իմաստով գրութիւններ և մեծ մասամբ կանոնաւոր ընտրութիւններ կատարուած են ըստ հրահանգի՝ որ տրուած է իրենց: Թէպէտ ո՛չ Ընդհ. ժողով, ո՛չ վարչութիւն և ո՛չ ուրիշ տեսուչ խորհուրդք այսօր գոյութիւն չունին Կեսարիոյ վիճակին համար, այլ ընթացիկ գործերն անխափան կ'կատարուին: Եկեղեցւոյ, դպրոցի, աղքատաց խնամակալներ թէ հոգաբարձուներ խորհրդակցութեամբ կ'կատարեն իրենց պարտականութիւնն: Եւ արդէն անկարելի պիտի ըլլար դիմանալ հասարակութեան բաղձանքին որ կ'դառնայ միշտ եկեղեցւոյ, դպրոցի և աղքատաց շուրջը:

*** Կուշտ ու կուռ քարոզ լսեցին այս տարի Կեսարիոյ ազգայինք. ամէն կիրակի երկու բերնէ քարոզ միևնոյն եկեղեցւոյ մէջ նոյն ժամուն. սակայն այս շնորհքէն զրկուեցան կանայք: Աչագին եկեղեցիներ ինչպէս նաև Ժողովարան՝ նեղ կուգային այն հոծ բազմութեան համար որ կ'խռնուէր հոն: Ս. Լուսաւորչի կենսագրութեան և անոր անձնուիրութեան մասին մեր քահանաներուն և ուսուցիչներուն կողմէ խօսուելու յատկացուած օրը Ժողովարանին մէջ գտնուած են աւելի քան 1,100 հոգի, որմէ ետքը փակուած է դուռը՝ ներսիններն չափազանց չնեղելու համար: —Յառաջիկայ Ուրբաթ (Աւագ) հրամանաւ Առաջնորդին, Տ. Մարտիրոս Հ. Զարդարեան պիտի խօսի Հայ-Բողոքականաց Ժողովարանին մէջ՝ Խաչի վրայ: Արդէն գրեցինք թէ ուրիշ դասատուներ եւս նոյն բանն ըրին: Զատիկէն վերջ առիթ պիտի ունենանք լսելու բողոքական եղբայրներու ձայնը մեր եկեղեցւոյ բեմէն փոխադարձաբար:

*** Եփքարէ Գիւղն որ դրացի է Ս. Կարապետի և լոկ դրամ շահած է այս դրացի վանքէն, առանց սակայն օգտակար ըլլալու իր կաթնտու դրացի վանքին, գմբեթարդ և հոյակապ եկեղեցիով մը 300 տունի չափ բնակիչ ունի հայ և 30 տուն թուրք: Այս հայ եղբայրներ չեմ կարծեր թէ խաղաղ տարի մը բոլորած ըլլան իրենց կեանքին մէջ: Եկեղեցւոյ, դպրոցի, քահանայի կռիւնե՞ր են որ տեղի կ'ունենան միշտ, — Այո՛. պիտի պատասխանէր իւրանցմէ մէկը: Չեմ գիտեր այս քանիերորդ անգամն ըլլալով ձեռնարկեցին իրենց դպրոցը բարւոքելու: Տարրական նախակրթարանի մը ծրագրով պաշտօնի կանչեցին Ս. Կարապետի վանուց գիշերօթիկ վարժարանի շրջանաւարտներէն ազնիւ պատանի մը, Պ. Կարապետ Սեդրոսեան: Յուսանք որ դարձեալ անձնական հաշիւներ չգային պղտորել կրթութիւնը:

*** Վարժապետական Խնայողական-Թոշակի մասին գրեցինք անցեալները Բիւզանդիոնի մէջ: % 5 վճարումը Մարտ ամսոյ համար տուաւ 6 ոսկիէ աւելի: Շահեկան այս եղանակը դասատուներու մէջ համերաշխութեան ոգին զարթուցանելու ծառայելէ զատ դպրոցներու ալ օգտակար պիտի ըլլայ: Յառաջիկայ Մայիս 1ին ի հաշիւ սոյն Խնայողական-միութեան կազմակերպուած է նուագահանդէս մը: Մանրամասնութիւնք ուրիշ առթիւ:

*** Կեսարիոյ մէջ Կեդրոնական երկրորդական վարժարանի մը հաստատման մասին եղած ջանքերն ապարդիւն չեն թուիր: Շաբաթական ժողովներն անվրէպ կ'կատարուին. Եկեղեցւոյ և Ժողովարանի, դպրոցի և ժողովրդի ներկայացուցիչք կ'խորհին միութեան մասին. ինչ ինչ կէտեր արդէն լուսաբանուած և հիմնական պայմաններ երկուստեք ընդունուած են:

*** Տեղւոյս Միսիոնարք Թալասի մէջ, ուր կ'բնակին, հաստատեցին Որբանոց մը: Բարերար մը, կարծեմ գերմանացի, 50—60 որբ խնամելու հարկաւոր գումարը դրած է Միսիոնարաց տրամադրութեան տակ: Նոյն որբերու տոհմային և կրօնական ոգին օտար ազդեցութենէ ազատ պահելու համար Գեր. Առաջնորդ Հայրն իր հայրական հոգածութեան առարկայ ըրած է զանոնք: Այս մասին կարեւոր բանակցութիւնք կ'կատարուին մեր Առաջնորդին և Միսիոնարաց միջեւ:

Ե. ԵՐԿԱԹԵԱՆ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

Գաղթականներուն վիճակը.—Շահաւէտ [illegible] կան ի Պաթում և ի Կովկաս.—Գործ գտնողներն ու չգտնողները.—Նպաստը [illegible].—Անտարբերութիւն [illegible].—Դպրոցի խնդիրը Կովկասի Հայոց մէջ.

ԲԱԹՈՒՄ, 1/13 Ապր. 97.

Պաթո՞ւմ, թէ Բաթում. Ներեցէք որ գոնէ յատուկ անուններու շարքէն քաղաքներու համար չեղիմ մեր սովորութենէն և հետեւիմ Ռուսահայոց. տառադարձութիւն մ'է որ կ'ընդունիմ. կաշառք չէ որ կուտամ Կովկասեան Հայ Մամլոյն. անաչառ պէտք է լինինք և անշուշտ մեր այդ անաչառութիւնը բարերար ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ երբ նոյն անաչառութեամբ յառաջիկային պիտի խօսինք իրենց օտարամուտ բառերու, ձևերու և անիմաստ խօսքերու վրայ, որոց ամէն օր կ'պատահինք մեր այս կողմերու հրատարակութեանց մէջ:

Ձեր Բիւզանդիոնն ի լոյս գալէն ի վեր օգտակար և յարատեւ ջանք մը ունեցաւ գաղթավայրերէն ճոխ թղթակցութիւններ հրատարակելու: Բաթում միայն լռութիւն պահեց: Իմ եռամսեայ լռութիւնս ծուլութիւն չէր. այլ ինչ ինչ պատճառներով կորսնցուցած առողջութիւնս դարմանել ստիպուած էի:

*** Ինչպէս գիտէք, մէկուկէս տարիէ ի վեր Բաթում գաղթած են հազար հինգ հարիւր տունէն աւելի Հայեր. ասոնց հարիւրին 90ը Տրապիզոնէն և իր շրջականներէն, իսկ հազիւ 10ը Բաբերդէն և զանազան քաղաքներէն եկած են: Տրապիզոնի ժողովուրդն ո՛ր դասակարգի ալ պատկանի, աշխատասէր և վեհանձն է. կ'սիրէ աւելի իր ճակտի քրտինքով ճարել իր հացը, քան թէ սպասել որ բարերար ձեռք մը օգնէ իրեն: Իր քաջասրտութիւնն և վեհանձնութիւնն աշխատութեան մէջ կ'փնտռէ, չտալով երբեք այս կամ այն համեստ զբաղումի: Տրապիզոնի գիւղացին մանաւանդ օրինակելի է իր աշխատասիրութեամբ, ժրութեամբ և անձնավստահութեամբ: Գեղջկուհին կ'պահանջէ իր ամուսնէն արտաքին աշխատութիւն, իրեն վերապահելով հողային բոլոր մշակութեան գործերը:

Բաթում կ'փայլի միայն քարիւղի գործարաններով. անոնց մէջ աշխատող հազարաւոր գործաւորներէն կ'պահանջուի օրական 11 ժամ չարաչար աշխատութիւն. (և ասոնց վրայ պիտի գրեմ առանձինն ցոյց տալու համար թէ մարդիկ գրաստներէն աւելի զօրաւոր են եղեր). այդ հազարաւոր գործաւորները Մուշի, Վանայ, Երզնկայի, Կարնոյ, և այլ գաւառական ազգայինք են որ շատ տարիներէ ի վեր սովորած են գալ հոս և չուտելով չխմելով քիչ մը դրամ շահիլ քանի մը տարուան ընթացքի մէջ ու Հայրենիք երթալ «իլլա» ընելու. խեղճերն շահածը հազիւ կ'բաւէ տուրքերու: Օրական 7½էն 12½ ղրշ. հազիւ կրնան շահիլ. երբեմն կ'պատահի որ 16 ժամ կ'աշխատին 3—4 ղրշ. աւելի շահելու համար: Տրապիզոնցին չէր կարող այս աշխատութեան յօժարիլ. աշխատիլ գիտէ և կ'ուզէ. բայց աշխատութիւնն ալ կարող է գնահատել. երբեք չէր ալ զիջաներ ուրիշի մը ձեռքէն օգտուելու եթէ նոյն իսկ գոհացուցիչ վարձատրութիւն ունենային այդ հին աշխատաւորները: Բաթում քարիւղի գործն եթէ չըլլայ, բոլորովին ցամաք քաղաք մ'է շահու համար. այս պայմաններու տակ իսկ այս հազարաւոր գաղթականք ամենամեծ մասամբ գործ մը կրցած են ճարել և զբաղիլ հոս կամ մերձաւոր քաղաքաց մէջ: Տրապիզոնի ունեւոր դասէն շատ մը ազգայինք համեստ գործերով կը պարապին. վաճառականը խանութ մը բացած իր ապրուստը ճարելու համար ինչ որ ըլլայ կ'ծախէ. Տրապիզոնի միջին առեւտրականը գործաւոր եղած է. արհեստաւորն որ ճոխ դրամագլխով մը կ'փայլէր իր երկրին մէջ, այսօր իրմէ ստոր արհեստաւորին քով օրականով կ'աշխատի. գիւղացին երբ հոս եկած է, բարերարին նպաստը չէ ընդունած. այլ ըսած է. «Կով մը դնէ ինծի, արժէքը քիչ ժամանակէն կ'տամ»: Բարեգործ մի Պարոն մեծ գոհութեամբ պատմեց ինծ թէ ամէն աղքատագաղթականի որ Բաթում կ'հասնէր՝ կ'ուզէինք անմիջական նպաստ մը և օժանդակութիւն մ'ընել, սակայն հիացմամբ կ'լսէինք սա դիտողութիւնը. «Նպաստն աշխատելու անկարող որբերու, այրիներու և ծերերու պահեցէք զի շատ կան. իսկ մեզի հաց մը ճարելու չափ գործ մը տուէք»: Եւ իրաւունք ունէին նպաստը հերթանհերու ձգող մեր ազնիւ հայրենակիցք: Քանի մը զաւակներու տէր, տնտեսական տագնապին բերմամբ ունեւորութենէ աղքատութեան մատնուած որչա՛փ կիներ կան այս տեղ: Գաղթավայրերէն ձեր հրատարակած նկարագրութիւնները գրեթէ միօրինակ են և տարբեր գոյն պիտի չունենար Բաթումինն եւս, եթէ ուզէինք այդպիսեաց խեղճութիւնները գծել: Ձեր բոլոր ընթերցողները շատ լաւ ուսումնասիրեցին անշուշտ միշտ կարդալով այդ նկարագրութիւնները: Մենք յիշենք միայն եղած բարերարութիւնները:

*** Բաթում նախապէս չունէր հայ հասարակութիւն. ցանցառ թիւ մը կ'կազմէին գտնուածներն որ եկած էին Տրապիզոնէն, Տփխիսէն և այլ տեղերէ: Հազիւ ունեցած են երկսեռ դպրոց մը (այժմ գոց) և կիսաշէն եկեղեցի մը. ասոնց վրայ պիտի խօսինք առաջիկայ թղթակցութիւններով: Գտնուած սակաւաթիւ Հայոց մէջ նշանաւոր ազնիւ անձնաւորութիւններ կ'գտնուին և ասոնք են որ մէկուկէս տարիէ ի վեր շատ թէ քիչ [illegible] միջոցներով բարերարած են գաղթականներուն: Բայց կ'գտնուին այնպիսիներ ալ որ Զինաստանցիի մը չափ ալ չեն հետաքրքրուիր իր ազգակից գաղթականներու վիճակին, են: Բաթում սերտ կապ ունի ամէն կերպով Տփխիսի հետ. ինչպէս յայտնի է, մեր ազգայիններէն քարիւղի հերոսներն որ հոս հոյակապ գործարաններ ունին, կ'բնակին Տփխիս: Այդ մարդոց նկարագրին վրայ գաղափար տալու համար քանի մը խօսք ըսենք, որպէս զի [illegible] հասկցուի թէ ռուսական սահմանները գաղթողներուն համար ինչո՞ւ կարեւոր բան մը չեղաւ: Մեծ գործարանատէրի մը կ'առաջարկուի ի Տփխիս թէ «Բաթումի մէջ Տրապիզոնցի վաճառականներ փրօձ (բեռնակիր կառք) բանեցնելու յօժարած են ապրուստ մը ճարելու համար. շնորհ ըրէք հրաման տալ ի Բաթում որ ձեր գործարանին համար ընդունուին եւ չմերժուին». —«Ինչո՞ւ եկան Բաթում, կը պատասխանէ մեծահարուստ Հայ պարոնը, թո՛ղ կորսուին երթան ճէհէննէմ»: — Մի ուրիշ միլիոնատէր Հայ, մահուան մը տարեդարձի առթիւ հարիւր լիրայի մօտ գումար մը կ'ծախսէ հոգւոյ հաց տալու համար իր կարգէն հարուստներուն: Նոյն օրեր գաղթականաց ի նպաստ եղած հանգանակութեան կ'վճարէ հարիւր ղրշ. (8 մանէթ): Բայց ձգենք այդ արձաններն որոց վրայ ի կարգին պիտի գրենք, անցնինք մեր գաղթականաց. — Հոս եւ նոյն իսկ Տփխիս գտնուող գաղթականք ընդհանուր առմամբ իրաւունք ունին ըսելու թէ Ռուսահայք անտարբեր մնացին իրենց նկատմամբ: Այո՛, եղան մասնաւոր և սահմանափակ օգնութիւններ, և չէ կարելի ուրանալ բարերարութիւններն. եթէ վստահ չըլլայինք թէ կ'վիրաւորուին իրենց անուններն յիշատակելնուս համար, կ'հրատարակէինք. փա՛ռք մ'ալ իրենց ցուցամոլութենէ խոյս տալն է:

Կովկասեան մամուլն էջեր լեցուց նկարագրութիւններով, վիճակագրութիւններով. ջանացին ի բարեգործութիւն յորդորելու այլ ի զո՜ւր: Ինչպէս արդէն գրած էի, կառավարութիւնն ո՛չ միայն արտօնեց նպաստ հաւաքել, այլ նաև կարեւոր անձնաւորութիւններ առատաձեռնութիւններ ըրին: Այժմու օրինակ չեղաւ զուարճամոլ Ռուսահային: Կովկասի մամուլը տրտնջումներ ըրաւ աշխարհի ամէն կողմերն եղած նպաստի գործին վերաբերեալ հրատարակութիւններէն և ամբողջ սիւնակներ քաղեց Բիւզանդիոնէն: Ասով ալ արժանապատուութիւննին չարթնցաւ. Պուլկարիոյ մէջ պետական, ընկերական և անհատական օգտակար օժանդակութիւններն հրատարակեցին հայ թերթերը: Գայլի գլխուն աւետարան կարդալու տակը յիշել հարկ եղաւ հոս: Հաւատացէք, եթէ որբերն որդեգրելու նախանձն ունենան հոս հարուստ դասակարգի [illegible] ազգայինները միայն, հազար որբ մէկ ամսոյ մէջ տեղաւորել շատ դիւրին է: Ես ինքս անձամբ առ ի վարձ Տփխիսի մէջ ուր գացեր էի առեւտրական գործով՝ ամուրի միջին դասակարգի վաճառականի մը առաջարկեցի թէ, քանի որ չէք ամուսնացած, լաւ է որ մէկ-երկու որբ ազնուազարմ երեխաներ որդեգրէք. —«Վրացի աղջիկ մը մեծցուցած եմ, լաւի, էլ պէտք չի» պատասխանեց. — և ինչո՞ւ Վրացի աղջիկը մեծցուցեր է, — չուզեցի հասկնալ: — Եթէ Պուլկարիոյ և այլ տեղերու եղած մեծամեծ օժանդակութեանց կէսն եղած լինէր հոս գործ հայթայթելու, գաղթականները դիրք մը, տեղ մը գրաւած էին այսօր և գոնէ նիւթապէս մխիթարուած փոքր ինչ: Ըսինք թէ լուրջ խորհող քանի մը անձնաւորութիւնք կ'գտնուին: Ասոնցմէ մին առաջարկեց միլիոնատէրի մը որ մանածի ֆապրիք մը բացուի հոս, քանի որ բամբակը խիստ աժան է: [illegible] և մանիֆակտուրութիւն մը պիտի ծնի գործարանն, և այս հաստատութեամբ մասնաւորապէս պիտի օգտուէին գաւառցի գաղթականք, Երզնկացի, Արաբկիրցի, Գարահիսարցի, Տրապիզոնցի, ևլն: Միլիոնատէրն այսչափ [illegible] պայմաններու մէջ չէ համարձակիր ձեռնարկ մ'որ իրենց ալ մեծ շահ մը կրնար բերել: Թող ներուի ինձ ըսել թէ այս անկամեցողութիւնն անճարակութեան արդիւնք է. Ռուսահայը տաճկահայուն կէս գործունէութիւնն ալ չունի. Ռուսահայը շահերու ովկիանին մէջ յաջողած է դրամատէր ըլլալ. փոխէ՝ տեղը

ասպարէզն և միջավայրն, ա'ռ դրամագլուխն ալ, քիչ բացառութեամբ կ'գտնես անկարող, անճարակ, անշահ առարած մը։

*** Մեր գաղթականաց գլխաւոր մէկ մտատանջութեան առարկան ալ իրենց զաւակաց կրթութեան խնդիրն է։ Հայ դպրոց չկայ. պետական վարժարանն ալ ռուսերէն գրել կարդալ գիտնալ կ'պահանջէ. շատեր կ'աշխատին ռուսերէնի, որպէս զի ուսումնական տարւոյն պատրաստ գտնուին ընդունուելու։ Ինչ ընեն խեղճերը, երբ Ռուսահայք փակած իրենց վարժարանները, կրթական Մեսիայի գալուն կըսպասեն։ Կառավարութիւնը չէ փակած վարժարանները, այլ իրենք։ Պէտք խօսինք յաջորդիւ այդ կրթական ամենակարեւոր խնդրոյն վրայ։ Բաթումի և իր մերձաւոր շրջակայից մէջ հայերէն և թուրքերէն լեզուներն ընթացիկ են։ Այստեղ ամենայնիւ բոլոր գաղթականք կ'ջանան պետական լեզուն սովրիլ։ Տ.

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԶՄՇԿԱԾԱԳ

Անցուցինք արագահաս հայրապետին Սրբոյն Սարգսի զօրավարին պահոց հնգեակ օրերն (1), այս հնգեակը միշտ Մեծ Պահոց եօթնեակ շաբաթներէն ալ աւելի երկիւղածութեամբ յարգուած է ու կ'յարգուի հոս, մանաւանդ իգ. սեռէն. և ինչպէս ջյարգել. միթէ չեմ գիտեր, զօրաց մեռնիմ, թէ ասիկա խորոզը անպատիժ չմնար, հապա օր մը գայ աղջիկնին փախցնէ։ Աղջիկներն իսկ լաւատեղեակ այս սպառնական պարագային՝ բարեկենդանի երեկոյէն կ'սկսին և մինչեւ շաբաթ օր ատաւօտուն բան չեն դներ բերաննին, եթէ հաշուի չառնենք այն ըմպելին, ուսփէ պարզ օշարակ մը զոր կ'խմեն չորեքշաբթի երեկոյին միայն, կ'պատմըսի թէ անգամ մը գիւղացի յոյն մը, ի հնձուկս, այս պահոց հացբրդոն (2) եփել տալով կ'ոզջն' իշովը միտին մօտակայ անտառը փայտ բերելու կ'երթայ. նոյն օրը ջերմին արեգակ մը և պարզ ու կապուտակ երկինք մը կայ եղեր։ Երբ ուրախ սրտով դունէն դուրս կ'ելնէ և տասն վայրկեններ չափ կ'շարունակէ ճամբան, յանկարծ ա'յն ջինջ երկնակամարը մթագնեան ամենաթանձր ու սեւ ամպերով կ'ծածկուի. մեր գիւղացին կարեւորութիւն չի տար ու երբեք չի դեգեւիր իր էշն յառաջ քշելէ. այսպէսով վերջապէս կ'հասնի հոն ուր արդէն որոշած էր կտրել։ Առաջին գործը կ'ըլլայ անույշ անսյշ և անյագ ախորժակով ճաշակել ու հանգըրճել պատրաստել տուածն, ուստի իջուն երասանակն հատակեկ կաղնիի մը կոճղին կապելէ յետոյ ծանրութեամբ կ'նստի, բայց, ցաւալի յուսախաբութիւն, դեռ ծրարը չբացած ծխնդախառն յորդահոս տեղատարափ մ'է կ'սկսի, յորմէ անմիջապէս ետքն յետոսկողմեան բարձրաբերձ շղթայաշար քարաժայռերը ջրվէժի կիրպարանք կ'առնեն և սաստկաժայթ հեղեղներ արագասահ համնելով ամբողջ պարունակութեամբը կ'քշեն կ'տանին. նոյն բոպէին մեր գիւղացին շատ չուսա կ'ըմբռնէ այս անակնկալ պատահմունքն ու մարմնոյն համակ կը դողդղայ՝ վախնալով թէ մի գուցէ նոյն սարսափելի պատուհասն, իր մեղքէն, աւելի սաստկանայ և այս անգամ զինքն ու էշը տանի։ Այն գործնական մտածման մէջ, ընդհուպ, առանց նկատելու տակէն անցած ջրային խոխոջացող վտակները, ծունկի կուգայ և ջերմ եռանդեամբ կ'սկսի աղօթել, առաջադրելով միանգամայն որ անգամ մ'ալ այսպիսի մեղքի մը մէջ չգտնուի, մե'ղք սոսկալի, որուն ի քաւութիւն կատարուած բարոյական սրտաբուղխ զղջման հետեւանքը կ'ըլլայ եթերային անմիջական փոփոխութիւն. դարձեալ նախկին միապաղաղ կապոյտն, ի տես որոյ խեղճ գեղջուկը սրտապնդած ոտքի կ'ելնէ և տապար ի ձեռին, վայրկեան մ'առաջ տեղի ունեցած պարագային վերացական գաղափարները տագնապեցուցիչ խորհուրդներովն արբշիռ, արագօրէն, և յանկրաւի իր պատժոյն պատժակից անասնոյն ոյժին ու կարողութեանը զուգակշիռ համեմատութեամբ փայտ ջարդելէ յետոյ կ'քակէ Բաղասմի այդ

(1) Այս առաջաւորաց պահոց վրայ որոշ գաղափար չունի մեր ժողովուրդը։ Միշտ անխիղճ սովորութիւն մ'ունին շաբաթապահքերը մէյմէկ սուրբի անունով մկրտելու։

(2) [illegible]

խօսուն յամառ ու բռնցուցած կ'վերադառնայ տուն, ուր կրկին կ'շփոթի միտքն և այնչա'փ անհամբեր որ դունէն ներս մտածին պէս ամենէն առաջ տանտիկնոջը կ'պատուիրէ աւաւօտուանին պէս հացբրդոն մ'ալ պատրաստել։ Կամահաճ տանտիկինը թող եփելու վրայ ըլլայ, ինք իշուն ուրփ տալ կ'երթայ և խարբալ ի ձեռին յարդանոցը մտած միջոցին, ահա', անողոք համագիպութիւն իրաց, յարդի ահագնակուտակ դէզեր վայրկենական փլուզումով մը՝ կ'ծածկեն թշուառն՝ օրօրելով զայն հացբրդոնի յաւիտենական երազներուն մէջ։ Համգի՛ստ ոսկերացն. յիշատակն որկրամոլաց փորձանօք եղիցին։

Շատ ու շատ են հոս բազմահրաշ զօրավարին հակիրճ կենսագրութիւնը պատկերացնող ժողովրդական, առհասարակ վէպի կարգ անցած, առասպելներն, որոցմէ ամենէն հետաքրքրականներէն մին ալ կ'նշանակենք հոս։ — Զմշկածագի հարաւ-արեւմտակողմն Եփրատի արեւմտեան ճիւղին արեւելեան եզրին վրայ Պոբոխ-չօղ անունով գիւղ մը կայ հայաբնակ։ Ս. Սարգսի գաղթային տագնապալից կեանքին շարունակութիւնն երբ այն ինչ մինչեւ այդ գիւղը կ'հասնի, անակնկալ առջեւը կ'նշմարէ յիշեալ լայնարձակ նաւարկելի գետը, բայց որովհետեւ նոյն բոպէին ստիպուած է միւս եզրն անցնիլ խուճապով, ուստի կ'ասպանդակէ աշտանակած զամբիկն, որ մէկ ոստոստմով կ'անցնի յանկոյս և ահա հանդիպակաց քարաժայռի մը ներքեւէն ականակիտ ու սառնորակ աղբիւր մը կ'րղխի ժայթքացայտ. իսկ գալով մարուկին, այն ալ յար եւ նման իր մօրը մէկ ոստումով կ'ցատկէ անդին, որով Բ.րդ հրաշք մ'ալ կ'ներկայանայ՝ նոյն աղբիւրին առընթեր, ճըմեռուան ա'յն նմանակաչունչ եղանակին, յեղակարծ, հասուն պտուղներով լի կանաչազարդ թթի ծառ մը բուսնելով։

Զմշկածագ Ս. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԹՈՒՐՔ լրագրաց այսօրուան թըւոյն մէջ հետեւեալ հեռագիրք հրատարակուած են.— Ելասոնա, 16 ապրիլ գիշեր ժամ 9. — Օսմ. զինուորք երբ Թրիխալա մտան, գրաւեցին մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք և զէնք ու թնդանօթ, զորս հելլէնք ճամբուն վրայ թողած էին։ Թրիխալայի բանտէն արձակուած հելլէն ոճրագործք ուզեցին դէմ դնել օսմ. զօրաց, սակայն շատ մը կորուստ տալէ յետոյ նահանջեցին։

ՎԻԵՆՆԱ, 30 ապրիլ. — Մ. Ռալլի նախարարապետ անուանեցաւ փոխանակ Մ. Տէլեանիսի։ Կառավարութիւնն անկարող ըլլալով անուցանել Վոլոյէն, Ֆարսալայէն ու շրջականերէն փախած 20,000ի չափ անձերը, շուարած է։ Վոլոյի ռազմամթերքներն Աթէնք սաբուեցան։ Ռուսիոյ և Աւստրիոյ կայսերք խաղաղութիւնը պահպանել որոշեցին բացարձակապէս։

ՊԵՏՐՍՊՈՒՐԿ. — Կայս. պալատան մէջ օտար դեսպանք ընդունուելու պահուն, Ֆրանց Եոսէֆ կայսր շնորհաւորեց օսմ. դեսպանն՝ պատերազմի ատեն օսմ. զինուորաց քաջութեանն և հրամանատարաց լաւ պաշտօնավարութեանն համար։ Պաշտօնական շրջանակաց մէջ շատ կարեւորութիւն կուտան Աւստրիոյ կայսեր այս շնորհաւորութեան։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերման լրագիրք պատերազմին վրայ խօսելով կըսեն թէ Էտհէմ փաշա զինուորական մեծ կարողութիւն ցոյց տուաւ։ Գերմանիոյ կայսրուհին իր ներկայութեան ընդունեց պատերազմի դաշտը ղրկուելիք կարմիր Խաչի պաշտօնեաներն և վիրակապեր և այլն նուիրեց։

ԼԱՐԻՍԱՅԻ ու Թրնովոյի հեռագրատանց մէջ օսմ. պաշտօնեայք սկսան թուրքերէն հեռագրերու փոխանակութեան. իւրաքանչիւր բառին մէկ նահանգի հաշուով ստակ պիտի առնուի։

ԿԱՄԱՒՈՐՔ. — Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ կամաւորք կանոնաւոր վաշտերու մէջ առնուին իբրեւ կանոնաւոր զինուոր։ Ադրումցայի, Գարաֆէրիյէի եւայլ կողմերու մէջ խումբ խումբ կամաւորներ կ'գրուին։ Սիլիպէն մեկնող կամաւորաց մէջ հարիւր տասը տարեկան մարդ մը կայ, որ եօթներորդ անգամ ըլլալով պատերազմի կերթայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսեր խորհրդական Բրոֆէսէօր վիրաբոյժ Նոէմպէր Պերլինէն ճամբայ ելաւ օսմ. զինուորները դարմանելու։ Նոէմպէր, Վիեննայէն բժիշկ ու վիրաբոյժ առնլով, Զիպէֆչէի [illegible]

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանը գտնուած վիրաբուժական ուելորդ գործիներ պատերազմի դաշտը պիտի ղրկուին։ Երէկ գիշեր զինուորական մէկ քանի բժիշկներ Սիլանիկ ուղեւորեցան։

ԹՐԻԽԱԼԱՅԻ երկաթուղւոյ գիծը կ'պաշտպանեն օսմ. զինուորք։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ

27 Ապրիլ

ՆԱՀԱՆՋ ՀԵԼԼԵՆԱՑ. — Թան հետեւեալ հեռագիրն ստացած է Աթէնքէն իր թղթակցէն.— Ստոյգ աղբիւրէ լուր կ'տրուի թէ հելլէն բանակը Ֆարսալայի գծին վրայ լաւ կերպով նահանջեց։ Այժմ պաշտպանութեան այս երկրորդ գծին վրայ քառասուն հազար հոգի կայ պատերազմելու պատրաստ։ Հելլենասէր Տէյլի Քրոնիգլի Աթէնքի թղթակիցը կ'հաւաստէ թէ հելլէն զինուորք կանոնաւոր կերպով Ֆարսալա քաշուած են, ուր երկու թեւի բաժնուած ժամեր և չորսոմ իրիկուընէն դիրքեր բռներ են։ Թագաւորն ու ներքին գործոց նախարարն ալ Ֆարսալա պիտի երթան։ Պատերազմական նախարարն ալ Վոլո երթալով պիտի կազմակերպէ Թեսալիոյ երկաթուղւոյ գծին զինուորական գրաւումը։ Իսկ Թայմզ ու Տէյլի Թէլէկրաֆ, որք թղթակիցներ ունէին պատերազմի դաշտին վրայ, այսպէս չեն պատմեր։ Հեռագիր ստացած են թէ հաւանական չէ որ Հելլէնք մեծ ճակատամարտ մը մղեն Օթրիսի հիւսիսակողմը. այնչափ հապճեպով փախան, որ մոռցան Մելունայի և Թրնովոյի հեռագրական թելը կտրելու, որով օսմ. երկրաչափներն աշատեցին այդ թելերը վերահաստատելու աշխատութենէն։ Հելլէնք ի Լարիսա թողուցին 4000 կին ու տղայ, 14 թնդանօթ և մաս մը ռազմամթերք։ Մորնինկ Բոստի թղթակիցն ալ այսպէս կ'գրէ. — Սոսկալի խուճապ մը տիրեց նահանջի պահուն, որ քիչ յետոյ ողորմելի փախուստ մը եղաւ։ Օսմ. հեծելազօրք հետզհետէ գործածեցին իրենց հրացանները, սուիններն և րէվոլվէրները։ Թայմզի և Րիւդէրի թղթակիցք քիչ մնաց որ բըսպաննուէին։ Տէյլի Քրոնիգլի թղթակից Մր. Ուիլեմս Թրնովօ մնաց։ Իլլուսթրէյթէտ Լընտըն Նիւզի թղթակիցը կորսնցուց իր նկարներն ու գոյքերը. ուրիշներ բոլոր ունեցածնին պարտաւորուեցան Լարիսա թողուլ։ Կ'կարծուի թէ օսմանցիք մինչեւ հինգ օր Ֆարսալա պիտի հասնին։ Մորնինկ Բոստ խմբագրականի մը մէջ կ'գանգատի ըսելով որ կարելի չէ վստահիլ հելլէններու տեղեկութեանց, որովհետեւ Արգայի մէջ Տէյլի Նիւզի ու Թայմզի հեռագիրները յապաղած ու ջնջուած են. նոյնպէս Նիւ Եորք Հէրըլտինն ի Րաբսանի և Թրնովօ։ Մորնինկ Բոստ կը յայտէ.— Կարելի չէ գաղափար մը կազմել թէ Էտհէմ փաշա ինչ ընդդիմութիւն պիտի գտնէ ի Ֆարսալա, որովհետեւ պաշտպանութեան պատրաստութեանց վերաբերեալ հելլէն հեռագիրք ամենքն ալ անվստահելի են։ Լարիսայի մեր թղթակիցը հաստատեց թէ անկարելի էր մեզ տեղեկութիւն տալ իրաց ճշմարիտ վիճակին վրայ։ Աթէնք դարձաւ, հեռագիրներն անկից քաշելու յուսով։ Զենք հասկնար թէ հելլէնք ինչ շահ կ'յուսան դէպքերը ծածկելով եւ Եւրոպան խաբելով իրենց ճշմարիտ կացութեան վրայ։ — Ուրբաթ Լարիսայէն առ Րիւդէր ուղղեալ հեռագիր մը, որ կիրակի ձեռքն հասաւ, կ'ծանուցանէր թէ Լարիսայի զօրաբաժնին հրամատար զօր. Մաքրիս, որ իրապէս հելլէն զօրաց սպարապետն էր, պաշտօնէն հրաժարեր և իրեն յաջորդեր է Թրիխալայի զօրաբաժնին հրամատար գնդ. Մավրոմիխալիս որ Մադիի ճակատամարտը վարեց։

ՄԱԴԻԻ ճակատամարտին առթիւ Թան կ'ըսէ. — «Կ'երեւի թէ արեւելքի կողմը Նեզերոսի ու Րաբսանիի յաղթութեան զուգադիպութիւնը Լիկկայի, օսմանեան կեդրոնին, Մադիի և յետոյ Թրնովոյի յաղթութեանց հետ՝ վերջնական պարտութեան մատնած է հելլէն զօրքերը, թէեւ արեւմտեան կողմն ի Րավէնի ամէնէն աւելի դիմադրած կ'երեւին»։

ՀԵՐՔՈՒՄՆԵՐ. — Բարիզ Օսմ. դեսպանատունը կ'հերքէ այն զրոյցներ թէ օսմ. զինուորք խժդժութիւններ գործած ըլլան՝ պատերազմի դաշտին վրայ վիրաւորած մէկ քանի հելլէն զօրաց նկատմամբ։

—Դեսպանատունը նոյնպէս կ'հերքէ այն լուր թէ Եպիրոսի ու Մակեդոնիոյ ժողովուրդը պատրաստ եղած ըլլայ օրինաւոր իշխանութեան դէմ ելնելու և հելլէն հրոսակաց ու զինուո- [illegible]

—Օսմ. Պանքան կ'հերքէ եւրոպական լրագրաց ոմանց այն լուր թէ իր ծախքով կամաւորաց խումբ մը կազմած ըլլայ։ Օսմ. Պանքան, կ'ըսէ հերքումը, հիւանդանոց մը միայն կազմակերպած է մարդասիրութեան համար։

—Օսմ. Բ. զօրաբանակէն 20,000 զօրք պիտի աւելցուին գործողութեան բանակին վրայ։ Այս 20,000 զօրաց տեղ Անատօլուէն նոր պահեստներ պիտի տարուին Էտիրնէ։

ԻՏԱԼԻԱ.— Հաւաէն կը գրեն առ Թայմզ.— Կէս-պաշտօնական շրջանակաց մէջ երկիւղ կայ թէ Յունաստան մի գուցէ պատերազմը շարունակէ մինչեւ կատարեալ ջախջախում, այն յուսով որ Տէրութեանց միջեւ անհամաձայնութիւն ծագի և այսպէս խնայուի հելլենաց արժանապատուութեան։ Բայց չկայ տեղ մը ուր կասկածին օսմանցիներու յաղթութեան վրայ. նոյն իսկ հելլէնասէր շրջանակաց մէջ հանրային խանդավառութիւնը կ'սկսի ընդունիլ պարտութեան գաղափարը։ — Հռոմէն կ'գրեն առ Տէյլի Քրոնիգլ.— Իտալեան կառավարութիւնն որոշեց ազդու կերպով աջակցիլ Տէրութեանց կողմէ տրուելիք ամէն որոշման՝ միջամտելու և կասեցնելու Պատերազմը։ Հոս կը կարծուի թէ եւրոպական միջամտութիւն մը մօտալուտ է։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կ'հեռագրեն առ Թայմզ թէ բոլորովին անհիմն են այն զրոյցներ թէ Պուլկար բանակը շարժման վիճակի մէջ կը գտնուի։

—Թան հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Կ. Պոլսէ.— Բոլոր դեսպանատունք սկզբամբ հաւանեցան Մ. Քամպոնի սա ծանուցագրոյն.— «Հելլենաց՝ Թուրքիայէն պարտաւորիչ մեկնումը մտահոգութիւն կ'պատճառէ դեսպանատան, զի հելլէնք խառնուած են երկրին բոլոր գործերուն մէջ։ Ֆրանսական դեսպանատունն ուղղակի իր պաշտպանութեան տակ կ'առնու՝ իր քով և իրմէ կախում ունեցող հիւպատոսարանաց և քաղաքային ու կրօնական հաստատութեանց մէջ ծառայող հելլէնները։ Դեսպանատունը պիտի միջամտէ ի նպաստ այն բոլոր հելլենաց, որք Ֆրանսացի անհատներու քով են և կամ Ֆրանսական շահեր ունեցող հաստատութեանց մէջ կ'ծառայեն։ Կ'խնդրէ որ հելլէն հպատակաց և նաւերու մեկնման համար որոշեալ տասնեհինգօրեայ պայմանաժամն երկարի»։

ԼԱՐԻՍԱՅԷՆ կ'հեռագրեն թէ Էտհէմ փաշա երկու օրէ ի վեր նոյն քաղաքը կ'գտնուի։ Էտհէմ փաշա հոն ժամանելուն, անմիջապէս իր մօտ հրաւիրելով մետրապոլիտն ու Րաբունապետը խրատներ տուեր է անոնց և ապահովցուցեր է թէ բնակչաց կեանքը, պատիւն, անդորրութիւնն ու ինչքն երաշխաւորուած են ամէն յարձակման դէմ։ Էտհէմ փաշա յետոյ մէկ քանի սպայից հետ այցելեր է հելլենաց զինուորական մթերանոցները։

—Լարիսայէն ապրիլ 26 թուով կ'հեռագրեն թէ հելլէնք քանդեր են Վոլոյի երկաթուղին։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Տէրութիւնք, կ'ըսէ Լ. Հէրըլդ, ընդունելի դատեցին Սելանիկի իրենց հիւպատոսներու առաջարկութիւնն ի մասին պաշտպանութեան խնդրոյն։ Ծովակալ Բոզիէ Սուտայէն հեռագրեց թէ Պիւժօ մարտանաւը Սելանիկ պիտի ղրկէ։ Պէտք կ'զգայ որ Իզմիրի առջեւ ալ միշտ մարտանաւ մը գտնուի։ Ծովակալ Բոզիէ ծանոյց նաեւ թէ Կըրետէի համար երկու փոքր նաւի պէտք ունի։ Աւստրիական Սպէքֆոնի մարտանաւը Սուտայէն ճամբայ ելաւ դէպի Սելանիկ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Յ...... — Բարիզ, 29 ԱՊՐԻԼ.— Մ. Հանոթօ և Մելինի պէյ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին ի մասին Տէրութեանց միջնորդութեան Թուրքհելլէն պատերազմին։ Իտալական ու Անգլ. դրահաւորներ Վոլօ ժամանեցին։ —Աթէնքի մէջ խաղաղութեան կնքումը հաւանական կ'նկատեն։ —Աթէնքէն կ'հեռագրեն թէ Մ. Ռալլիի նախագահութեամբ խառն տարրերէ նախարարութեան մը կազմութիւնն հաւանական է։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— ՎԻԷՆՆԱ, 29 ապրիլ. — Թէլէկրաֆէն Բոռէսբոնտէնց-Պիւրօ կէս-պաշտօնական գործակալութիւնը Պետրպուրկէ կ'իմանայ թէ Կ. Մուրավիէվ ու Կոլուխովսքի այսօր Պետրպուրկէն նոյնիմաստ ծանուցագրեր ղրկեր են Պելկրատի, Սոֆիայի, Պուքրէշի եւ Չէթինեէի ռուսական ու աւստրիական [illegible]

ծեայ փոխանակութիւնն առիթ տուած է երկու վեհապետաց գոհունակութեամբ հաստատելու վերոյիշեալ երկրաց ուղիղ ընթացքն՝ Եւրոպական Թուրքիոյ արդի կացութեան մէջ։ Այս ընթացք կ'համապատասխանէ թէ՛ երկու վեհապետաց իղձերուն եւ թէ իրենց հաստատուն որոշման՝ պահելու ընդհանուր խաղաղութիւնը, կարգապահութեան սկզբունքն և իրաց ներկայ վիճակը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Աթէնքէն կը գրեն առ Տէյլի Քրոնիգլ թէ օսմանցիք Վոլօ ղրկեր են պատգամաւոր մը որ ապահովութիւն տուեր է թէ օսմանցիք ոչ բնակիչներուն պիտի վնասեն եւ ոչ ալ քաղաքին։

ԼԱՐԻՍԱ.— Կիներն ու տղաքները կ'սկսին քաղաք դառնալ։

ԱԹԷՆՔ.—Կը հաւաստեն թէ առտուընէ ի վեր ճակատամարտ մը կ'ըլլայ ի Վելեսթինօ։ Ռալլի նախագահութեամբ նախարարութեան մը կազմութիւնն հաւանական է։ Ընդդիմադիր երեսփոխանք յայտարարութիւն մը հրատարակելով չեշտեցին Երեսփ. Ժողովոյ գումարման պէտքն այս քան տագնապալի վայրկեանին մը մէջ։ Յանձնարարեցին բոլոր քաղաքացիներու աջակցիլ բարեկարգութեան պահպանման, որ ոչ միայն անհրաժեշտ է հանրային ապահովութեան, այլ միակ տարրն է պահպանելու ազգային պատիւն ու իրաւունքները։ Թագաւորը չպարտաւորեցաւ ստորագրել՝ դահռժառանգն ետ կանչող հրամանագիրը։ Հելլէնք կ'յաղթուին յԵպիրոս. պարտաւորուած են նահանջելու։

ԱԹԷՆՔ. — Երեսփոխանաց յայտարարութիւնն ամէն միջավայրերու մէջ հանդարտութիւն յառաջ կ'բերէ։ Երեսփ. Ժողովը նորէն չգումարուեցաւ, օրինաւոր թիւ չունենալով։ Ժողովարանի շուրջն հաւաքուած ժողովրդեան բազմութիւնն յուսախաբութեան նշաններ ցոյց տուաւ։ Բազմութիւնն, որ 10,000ի չափ էր, Մ. Ռալլիի ընկերացաւ մինչեւ իր բնակարանն։ Մ. Ռալլի ըսաւ թէ նախարարութիւնը դասալքութեամբ անձնասպան եղաւ։ Կը կարծուի թէ գիշերը նոր նախարարութիւն մը պիտի կազմուի։ Տէլեանիսի դահլիճին հրաժարականը միշտ անխուսափելի կ'նկատուի։

Աժանս Նասիոնալ.— ԱԹԷՆՔ, 29 Ապր. —Աթէնքի ժողովուրդը նորէն զայրացաւ լսելով որ Տէլեանիսի դահլիճը չի հրաժարիր։ Եորկիոս Թագաւորը նախարարութեան հրաժարականը պահանջեց։

ԱԹԷՆՔ, 30 ապրիլ.—Ժողովուրդը գոհ է Թրիքուբիսեաններու պաշտօնի կոչուելէն, բայց գրգռութիւնը միշտ սաստիկ է։

ԵԱՆԻՆԱ, 29 ապրիլ.— Հելլէն չորս շրջուն մարտանաւեր նորէն փորձեցին ռմբակոծել զՎալոնա, բայց չյաջողեցան։

ԼԱՐԻՍԱ.—Արեւմտեան կողմն Բէնէի երկայնքը ղրկուած օսմ. զօրախումբերն հետզհետէ գրաւեցին, Զարքօյէն յետոյ, Մէկալոյի, Նուհիի և Մէզասոնի դիրքերն և վերջապէս տիրեցին Թրիխալայի։ Փոյեցին ճամբան հելլենաց, որք եւ կ'քաշուէին Քալավաքայէն, և արեւմտեան կողմն Քոցիաքասի բլուրներու ճամբան պիտի բռնեն Ֆարսալա ժամանելու։ Օսմ. հեծելազօրքն հետազօտութիւններ կ'կատարէ դէպ ի Ֆարսալա, բայց քսան քիլօմէդրէն առաջ չէ անցած։ Լարիսայի և Ֆարսալայի հեռաւորութիւնն է 40 քիլօմէդր։

ԺԸՆԵՎ.—Զուիցերիոյ դաշնակցային խորհուրդն որոշեց հիւանդանոցի կատարեալ պաշտօնէութիւն մը կազմակերպել, զոր Կարմիր Խաչի տրամադրութեան տակ կ'դնէ։ Պիտի բաղկանայ ութ բժիշկէ, վիրաբոյժէ ու հիւանդապահներէ՝ կարեւոր գործիներով։ Մասնաւոր շոգենաւ մը այդ բաներն պիտի յատկանայ։

ԱԹԷՆՔ.— Նոր նախարարութիւնն հաւանօրէն պիտի կազմուի այսպէս.— Ռալլի, նախարարապետ և ներքին կամ արտաքին գործոց նախարար. Ռալլի ազգային ընդդիմադիրներու պետն է. վերջին ընտրութեանց պահուն իր խումբը քանի չափ աճում չունեցաւ։ Աթտիկէի մէջ մանաւանդ ժողովրդական է։ Երեք անգամ ներքին, դատական ու կրօնական գործոց նախարար եղած է։ Տէլիւորկիս, Տէլեանիսի կուսակից, ներքին կամ արտաքին գործոց. արտաքին գործոց նախարար եղած է Տէլեանիսի դահլիճին մէջ 1890-92ին։ Սքուլուտիս, Թրիքուբիսի կուսակից, ծովային կամ կրթական գործոց. պաշտօնավարած է նաեւ Թրիքուբիսի դահլիճին մէջ։ Սիմօբուլօ, Թրիքուբիսի կուսակից, դատական. միեւնոյն պաշտօնը վարած է Թրիքուբիսի օրով 1892-93ին. [illegible]

ըլլալով անոր դահլիճին մասնակցած է իբրեւ ներքին գործոց նախարար. նոյնպէս մէկ քանի անգամ ծովային նախարար եղած և նաւատորմը վերակազմած է։ Քարաբանոս, Տէլեանիսի կուսակից, ելմտական. 1890ին ելմտական նախարար եղած է Տէլեանիսի հետ։ Երկար ատեն Թուրքիա բնակած ըլլալով խորհրդարանին մէջ մասնագիտութիւն ըրած է թուրքահելլէն խնդիրները։ Պատերազմական նախարարը տակաւին որոշուած չէ։ Կարելի է որ Ռալլի վարէ այդ պաշտօնը։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 30 ապրիլ. — Աթէնքէն կ'գրեն թէ Մ. Ռալլի նախագահութեամբ կազմելի նախարարութեան ծրագիրը պիտի ըլլայ բանակը վերակազմել, խաղաղութիւնը վերահաստատել և հաշտութիւն կնքել։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ԸՆԹԱՑՔԸ.— Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, խօսելով Տէրութեանց ընթացքին վրայ՝ հանդէպ թուրքահելլէն պատերազմին, կ'ըսէ.— «Անգլ. և ֆրանսական թերթերու հրատարակութիւնք միջամտութեան խնդրոյն վրայ՝ քիչ մը հակասական են գերման լրագրոց դրածներուն։ Բարիզի մէջ և աւելի ի Լոնտոն միջնորդութի վայրկեանն հասած կ'նկատեն։ Ի Պերլին, ընդհակառակը, կ'ուզեն որ Յունաստա'ն խնդրէ Եւրոպայի միջամտութիւնն և միեւնոյն ատեն իր զօրքերը դուրս հանէ Կրետէէ։ Այսուհանդերձ անկարելի է թէ այս առթիւ Տէրութիւնք պիտի համաձայնին։ Մորնինկ Բոստ և Թայմզ խորհուրդ կուտան Յունաստանի դիւրացնել դժուարութեանց լուծումն՝ իր զօրքերը Կրետէէն քաշելով։

Բ. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԷՆ (Էտիրնէ) ութ վաշտ և երեք հրետանի հրաման ստացան հելլէն սահմանագլուխն ուղեւորելու։

ԳԵՐՄԱՆ սպայ հարիւրապետ Մորկէն Թեսալիա ղրկուեցաւ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ յատուկ պաշտօնով։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղւոյ ընկերութիւնն օրական 2000 զինուոր կ'փոխադրէ Նիկոմիդիա, կէսը ցորեկն և կէսը՝ գիշերը։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Դչ. Թագաւորն իր ներկայութեան ընդունեց ընդդիմադիր երեսփոխան Ռալլի, Սիմոբուլոս, Քարաբանոս, Սոգիորբուլոս Սքուլուտիս և Տէլիւորկիս։ Ցոյց տուաւ Ֆարսալայի զօրավարաց տեղեկագիրը։ Երեսփոխանք ըսին թէ կառավարութիւնը պարտի ի նիստ հրաւիրել երեսփ. ժողով։ Ռալլի հաղորդեց Թագաւորին Թեսալիոյ մէջ իր ըրած դիտողութիւններն և ըսաւ թէ ներկայ կառավարութիւնը չէ կարող վարել արդի կացութիւնը։ Ասթէյ լրագիրն, որ Ռալլիի բերանն է, զեկոյց մը հրատարակեց որով կ'ըսէ թէ նոյն տեսակցութեան մէջ Ռալլի ցոյց տուեր է գործուած սխալներն և դարմանելու յատուկ միջոցները։ Ցոյցարարներ է անմիջապէս Երեսփ. ժողովը գումարել՝ կարգապահութիւնն հաստատելու, որպէս զի ժողովն իր կանոնաւոր պաշտօնավարութեամբն ապահովցնէ սահմանադրական հաստատութիւնները։ Դչ. շատ յուզում կար. իրիկուան հազարաւոր անձինք համախմբուեցան Սահմանադրութեան հրապարակն, ուր ճառախօսեցին։ Եւրոպական լրագրաց հեռագիրներուն նայելով կացութիւնը խիստ ծրգտեալ է։ Հանրային կարծիքը դէմ է դահժառանգին։ Խօսք կայ թէ Եորկիոս Թագաւոր պիտի հրաժարի ի նըպաստ Եորկիոս իշխանին։ Օտար չորս մարտանաւ, որք Ֆալերի առջեւ խարսխած են, 200 նաւազ ցամաք հանեցին, բայց անմիջապէս նաւերը վերադարձուեցան, երբ տեսան թէ կատարեալ անդորրութիւն կ'տիրէ։ Զանազան կուսակցութեանց պատկանող երեսփոխանք որոշեցին Ֆարսալա երթալ։ Կացութեան վրայ յայտնուած զանազան կարծիքներու մէջ սա ալ կայ. կառաջարկուի Վասոս զօրավարն ու իր զօրքերը Կրետէէ կանչել՝ սահմանագլուխ ղրկելու։ Բարիզէն կ'գրեն թէ սեղանաւոր Վլասդօ, Քոնդուտ ա'ցօքոնդի նախորդ փոխ-նախագահն, Դչ. մէկ քանի հելլենաց հետ Աթէնք ուղեւորեր է՝ պատերազմի դաշտն երթալու։

(Մոնիթօր)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՏՐՍՊՈՒՐԿԷՆ ապրիլ 29 թուական հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Ֆրանց Եոսէֆ կայսրն սիրալիր կերպով հրաժեշտ առնլէ յետոյ Նիքոլա կայսրէն, իրիկուան Վիեննա դարձեր է։ Կոյուխովսքի կոմս Դչ. ներկայացեր [illegible]

գործոց նախարարն յետոյ երկար տեսակցութիւն մ՚ունեցեր է Մուրավիէվ կոմսին հետ։ Ֆրանց Եոսէֆ կայսր մեկնելէ առաջ իր ներկայութեան ընդունեց է Մուրավիէվ կոմսը։

ԿԱԼԼԷՍԻ իշխանին հարսն՝ Եորքի դքսուհին, ապագայ Թագուհի Անգլիոյ, կիրակի օրն աղջիկ մը ծնաւ։ Երրորդ զաւակն է. 1894 յունիսին ծնաւ Էտուար-Ալպէրդ իշխանը (Բրիտանական գահուն ուղղակի երրորդ ժառանգն) և 1895 դեկտեմբերին ալ Ալպէրդ իշխանը։ Եորքի դքսուհին նախ նշանուեցաւ Կալլէսի իշխանին անդրանիկ որդւոյն՝ Քլարէնսի դուքսին, որ ամուսնութենէն առաջ մեռաւ։ Դքսուհին ամուսնացաւ Եորքի դուքսին հետ, որ Կալլէսի իշխանին երկրորդ որդին է, և այժմ 32 տարեկան է։ Դքսուհին՝ ծնեալ Թէք իշխանուհի, աղջիկն է համանուն իշխանի մը՝ Վիւրդէնպէրկի կրտսեր ճիւղէն՝ ամուսնացած Մէրի օվ Քէմպրիճ իշխանուհւոյն հետ, որ Վիքթորիա Թագուհւոյն հօրեղբօր աղջիկն է և քոյր նախորդ սպարապետ Քէմպրիճի դուքսին։ Եորքի դքսուհին 30 տարեկան է։

ՄԱՏՐԻՏԷՆ կ՚հեռագրեն ապրիլ 29 թուականաւ թէ զօր. Վէյլէր հեռագրած ըլլալով որ Քուպայի արեւմտեան կողմը խաղաղած է, խնամակալ Թագուհին հրամանագիր մը ստորագրեր է ի մասին գործադրութեան Քուպայի բարենորոգմանց։

—Փիլիպեան կղզիներէն կ՚հեռագրեն թէ ապստամբք լեռը փախեր են րենց ընդդիմութիւնն աւելի երկարելու։ Կղզւոյն մէջ տակաւին 25,000 ապստամբներ կան որք հնազանդութիւն չեն յայտնած։

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՍԵՒ ԼԵՌ. —Բոլէտինէ Բոսնօ-Հերցեկօվինայէն կ՚իմանայ թէ Սերվիոյ թագաւորն երեք Ֆիումէ պիտի ժամանէր անկէց Չէթինեէ երթալու։ Կըսուի թէ այս ուղեւորութեան պատճառն է Աղեքսանդր թագաւորին նշանախօսութիւնը Քսենիա իշխանուհւոյն հետ, որ Նիքոլա իշխանին աղջիկն է. 16 տարեկան է։

ԿՐԵՏԷ. —Իտալիոյ նոր զօրքերն անցեալ շաբաթ օր Սուտա ժամանեցին. կ՚րագկանան երկու վաշտ հետեւակէ և վեց թնդանօթ ունեցող հրետանիէ մը։

—Հավէն կ՚հեռագրեն առ Տէյլէ Թէլէկրաֆ թէ Մեծ Տէրութիւնք պիտի պահանջեն որ զօր. Վասոս փութով դուրս հանուի Կրետէէն։

—Ֆրանսական նոր զօրքերէն երկու գումարտակ Հանեա հասան. ասոնք Սըլինոյի կողմն պիտի պաշտպանեն։

—Հանեայի օսմ. հեռագրատան տընօրէնն որոշեց որ ծովակալաց, նաւային հրամանատարաց և հիւպատոսաց հեռագրէն զատ միւս բոլոր հեռագիրք բաց Ֆրանսերէն գրուին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Որպէս երէկ համառօտիւ ծանուցեր էինք, Ամեն. Տ. Կոստանդիանոս Ե., Ս. Պատրիարքն Յունաց, երէկ փոխադարձ այցելութեան եկաւ մեր Ս. Պատրիարքին, իր հետն ունենալով իր փոխանորդը, Կարպաթոսի, Բրավիի և Տրապզոնի մետրապոլիտները, Լողոֆէթ պէյն, Դրան Գործակատար Անտոնաքի էֆ., Խառն ժողովոյ անդամ Անտոնիոս էֆ. Սուրլա, կրօն. ժողովոյ քարտուղար Տ. Ֆոդիոս, մի քանի սարկաւագներ և Տիմիդրաքի էֆ. Զօլաքիտէս։ Ս. Պատրիարք Հայրն գն. Ամենապատուութիւն ընդունեց իր շուրջն ունենալով Տ. Գրիգորիս Եպ. Յովհաննէսեան, Տ. Տիմոթէոս Եպ. Սափրիչեան, Տ. Եղնիկ Եպ. Ապահունի, Պատր. փոխանորդ Հայրը, Տ. Յովսէփ Վ. Այվազեան, Զաւէն և Բաբգէն վարդապետները, Վանայ Առաջնորդ Տ. Սահակ Վրդպ., Բէշիկթաշ Առաջնորդ Տ. Վարդան Վրդպ. և Եղիսէ, Վահրիճ և Եզնիկ վարդապետներն, և Քաղաք. ժողովոյ անդամներէն Էլիաս էֆ. Զայեան, Գրիգոր էֆ. Խօրէեան, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Զարեհ էֆ. Տիլպէր, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան և Գործակատար Աբրահամ էֆ. Ֆրէնկեան։ Ս. Պատրիարք Հայրը դիմաւորելով զՏ. Կոստանդիանոս Ե. սանդուխին գլխէն, զինքը երիցս ողջագուրելէն ետքն, առաջնորդեց ընդունելութեան դահլիճն։ Ի պատասխանի մեր Ս. Պատրիարք Հօր բարի գալստեան ողջոյնին, Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ Պատրիարքը բարեմաղթութեան ու շնորհաւորութեան բանախօսութիւն մ՚ըրաւ, պաշտօնապէս յունարէն լեզուաւ, զոր Լողոֆէթ պէյն և Զօլաքիտէս էֆ. թարգմանեցին։ Տ. Մաղաքիա Ս. Պատրիարք Հայրն ալ նախ հայերէն խօսեցաւ, յետոյ երկուքին Պատրիարքունք սիրալիր խօսակցեցան ֆրանսերէն լեզուաւ։ Երկուց ազգաց Վարչութիւնները ներկայացնող էֆէնտիներն եւս համակրական խօսքեր փոխանակեցին։

Սովորութիւն է որ երբ մեր Պատրիարքն Յունաց Պատրիարքին այցելութեան կ՚երթայ, այս վերջինն եկեղեցի չիջներ, որպէս զի եկեղեցին մէջ Պատրիարքական Աթոռին վրայ Հայոց Պատրիարքը բազմի։ Փոխադարձաբար, մեր Ս. Պատրիարքն եկեղեցի չիջներ, իր Աթոռը տալու համար Օրթոտոքս Պատրիարքին, թէպէտ իրապէս ո՛չ մին միւսին Աթոռին վրայ կը բազմի։ Հետեւաբար, Ս. Պատրիարք Հայրն իր Ամեն. հիւրին ողջերթ մաղթեց սանդուխին գլուխէն, դարձեալ երեք անգամ զիրար ողջագուրելէ ետքն, և Տ. Կոստանդիանոս Ե. Մայր-Եկեղեցին իջաւ, ուր դպիրք քաղցրանուագ եղանակաւ երգեցին «Այս խորհուրդ լցաւ» շարականը։ Ն. Ամենապատուութիւն առաջ սեղանն ելնելով համբուրեց խաչն ու սկիհն, և կանխաւ ի գիր առած քարոզը խօսեցաւ «Երկու Օրթոտոքս (կամ ուղղափառ) Եկեղեցիներուն միութեան վրայ», որոյ թարգմանութիւնն եւս՝ կանխաւ պատրաստուած՝ կարդաց Զօլաքիտէս էֆ.։ Պատասխանելով Հայոց Պատրիարքին Յունաց եկեղեցւոյն մէջ խօսած քարոզին, Օրթոտոքս Պատրիարքը ջերմ բաղձանք կ՚յայտնէր եկեղեցական միութեան և սիրոյ։ Ն. Սրբազնութիւն յետոյ համբուրեց սուրբ աւետարանն, և իր հետեւորդներուն հետ կառք նստելով, Ֆէնէր դարձաւ, իսկ իր Փոխանորդը Պալըգլը գնաց, նախագահելու օրուան կրօնական և ժողովրդական տօնին՝ այն բազմադարեան գերեզմանատան մէջ։

—Աֆիոն Գարահիսարէն մեր յարգոյ թղթակիցը կ՚ծանուցանէ Ապր. 16/28 թուով թէ Զատկի տօնին առթիւ տեղւոյն Պատ. ազգայինք շատ գովելի ձեռնարկ մ՚ըրած են Որբերուն համար։ Երեւելիներն յանձնաժողով մը կազմելով, երեք հարիւր ոսկի հաւաքած են, զոր Ս. Պատրիարք Հօր տրամադրութեան ներքև կ՚դնեն այս գովելի նպատակաւ։ Հանգանակութիւնը կ՚շարունակուի, և կ՚յուսացուի 600 ոսկիի հասցնել այս գումար։ Տեղւոյն Հայուհիներն ալ իրենց մէջ զատ հանգանակութեան ձեռնարկած են։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ մեզ կ՚հաղորդուի, ի պատասխանի մեր 137 թուով խմբագրականին մէջ եղած դիտողութեան, թէ գաւառներէն ղրկուած որբերն արդէն կ՚ընդունուին Ազգ. Հիւանդանոցին տրամադրելի մասերուն մէջ, և թէ այս մասին Հոգաբարձութեան կողմէ ո՛ և է տհաճութիւն արտայայտուած չէ։

—Դուրէժի մեր յարգոյ թղթակիցը մարտ 30 թուակիր նամակաւ մանրամասն կ՚պատմէ քաղաքին Պարսիկներուն և Հայերուն միջեւ պատահած դէպքը, զոր Սրտաքին Լրոց Բաժնին մէջ ծանուցեր էինք՝ Եւրոպեան լրագրերէն քաղելով։ Մարտ 20ին Ավլավայ թաղին մէջ Յովհաննէս անուն հայ սպասաւոր մը շուկայ կ՚երթայ տան պիտոյքն հոգալու։ Իր կին դրան առջեւ կ՚կանչէ «խըլխըկ» (բանջարեղէն) ծախող Ատրպատականցի մը. առուտուրը չի յարմարիր, կինը կ՚ճամբէ մանրավաճառը։ Պարսիկն մ՚ալ խօսք կ՚ուղղէ Հայուհւոյն։ Յովհաննէս ալ դառնալով՝ իր խօսքը կ՚ուղղէ Պարսկուհւոյն։ Թիւրիմացութիւնը վէճի կ՚փոխուի, և վէճը կ՚տարածուի ու կ՚յանգի ստորին դասերու մարդոց կողմէ դէպքերու շարքի մը Հայոց դէմ։ Հետեւանքներն ու վնասներն աւելի ծանր կրնային ըլլալ և աղէտքը շատ աւելի մեծ քան ինչ որ եղած է՝ եթէ պարսիկ իշխանութիւնք ազգաց միջոցներ ձեռք չառնէին՝ զինեալ հսկողութիւն հաստատելով քրիստոնէաբնակ երկու թաղերուն մէջ և չթոյլատրելով որ խուժանն հոն անկարգութիւնները շարունակէ։ Պարսիկ հոգեւորականութիւնն եւս իր ազդեցութիւնն ի գործ կ՚դնէ, թիւրիմացութիւնը փարատելու և ժողովրդին պարսիկ մեծամասնութիւնն հանդարտեցնելու համար, առ որ կ՚նպաստեն գաղթականութիւնք եւս, պէտք եղած օգնութիւնն ընծայելով որոց որ անկ է։ Եւ անոնց որ շաբաթ մը չափ շուկայ չեն կրցեր ելնել, տեղական իշխանութիւնն հաց և միս բաշխեր է։

—Ուսումն. Խորհրդոյ Ատենապետ Տոքդ. Վահրամ Թորգոմեան եւ անդամ Յակոբ Գուրգէն, Կարապետեան Պետրոս, Կուրտիկեան Ստեփան և Քէշիշեան Պօղոս էֆ.ք՝ իրենց հետ ունենալով Տոքդ. Քրիսեան էֆ.ն՝ երէկ ժամը 5 ին այցելեցին նախ Նոալը Գափուի Ազգ. վարժարանն և ապա գացին Ազգ. Հիւանդանոցն, ուր Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմանէ Պառաւեան էֆ., և ատենադպիր Տեառնց Դարեգին էֆ. Մերկերեան և Տոքդ. Իպչեանճեան և Հիւանդանոցի ուրիշ պաշտօնեաներ սիրալիր ընդունելութիւն մ՚ըրին Ուսումն. Խորհրդոյ։ Ուսումնական Խորհուրդն, Հիւանդանոցի ամէն մէկ յարկն այցելելով տիրող մաքրութենէն և կարգապահութենէն գոհ մնացեր են։ Ուսումն. Խորհրդոյ գոհունակութիւնն աւելի մեծ եղաւ, երբ տեսաւ թէ Արհեստանոցի մ՚ալ օգտաշատ սկզբնաւորութիւնն եղեր է։ Յետոյ Ուսումն. Խորհուրդն ընկերակցութեամբ Պառաւեան էֆ.ի անցաւ Ս. Յակոբայ Ազգ. Որբանոցն, որուն տնօրէն Համբարձում Ամատունի էֆ.։ Որբանոցի բարոյական և ուսումնական վիճակին վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ տալէ վերջն, Որբանոց-Արհեստանոցի ծրագրի մասին խորհրդակցութիւններ եղան Հոգաբարձութեան անդամ էֆ.ին և Որբանոցի տնօրէն Ամատունի էֆ.ի հետ։ Խորհուրդն որոշեց յառաջիկայ ուրբաթ մասնաւոր խորհրդակցութիւն մ՚ունենալ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան հետ։

—Ֆրանս. դեսպանն 2,000 Փր. և ռուսական դեսպանը 250 Փր. նուիրած են Բերայի Աղքատախնամին, դարմանատան մը (Տիսբանսէր) բացման համար։ Ինչ որ Բերայի հայ հասարակութիւնը դեռ նոր կ՚բանայ, Մարպուանի մէջ մեր ազգայինք ունեցած են զայն արդէն, ինչպէս երեւցաւ անցեալ օր մեր յարգոյ թղթակցին նամակէն։

—340 ղրշ. Հայցագինն որ անցեալ օր Պրուսայէ ղրկուած էր մեզ, հասուցուած է Քոլանճեւեան վարժարանի աշակերտներուն մէջ, և ո՛չ թէ Ազգ. վարժարանի, ինչպէս կը հասկցուէր եղած հրատարակութենէն։

—Լրագրոյս 137 թիւի խմբագրականին մէջ Իզմիրի համար գրուած հաւատքը պէտք է կարդալ Իզմիթի համար։

—Կ՚լսենք թէ Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ քահանայից դասէն Տ. Արիստակէս քահանան, որ երկու-երեք տարի առաջ կրկնամուսնութիւն մը կատարած և կրօն. ժողովոյ որոշմամբ փիլոնազրկութեան դատապարտուած էր, այս անգամ ապօրէն կցութեան մէջ ապրած մարդու մը յուղարկաւորութիւնն հանդէսով կատարեր է, և այս պատճառաւ դարձեալ Կրօն. ժողովոյ ուշադրութեան մատուցուեր է իր ընթացք։

—Հանգուցեալ Օր. Եւգինէ Ց. Ֆնտգլեանի յուղարկաւորութիւնն երէկ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցին կատարեցաւ ի ներկայութեան յուզեալ և ընտիր բազմութեան մը։ Տխուր արարողութեան կ՚նախագահէր Տ. Համայեակ Եպս., իր շուրջն ունենալով Պատրիարքական Փոխանորդ Հայրն, Երուսաղէմի Փոխանորդն և Աբարդեան վրդպ.ն, ու 12ի չափ քահանայ։ Սրբազանը սրտաշարժ դամբանական մը խօսելով, ծաղկատի Օրիորդին բարեմասնութիւններն յիշեց, անոր ստացած խնամեալ դաստիարակութիւնը, բարեսրտութիւնն, իգական սեռի կըրթութեան և բարեգործութեան նուիրեալ աշխատակցութիւնը, մինչեւ որ՝ անցեալ աշնան՝ հարկ դատուեցաւ որ ճամբորդութիւն մ՚ընէ ի Սան Րէմօ, իր խանգարեալ առողջութիւնը դարմանելու։ Պոլսոյ Հայութեան գրեթէ բոլոր երեւելի ընտանիքներն յուղարկաւորութեան ներկայացուած էին, և անոնցմէ զատ, կային Ֆնտգլեան հանգուցելոյ Տան բարեկամ շատ մը յոյն վաճառականներ, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր նշանաւոր պարսիկ վաճառականները։ Սկիւտարի Ամերիկեան Աղջկանց Կրթարանին տնօրէն Միս Բաղրիք, և հայ վարժուհիներուն կողմէ պատգամաւորութիւն մը եկած էին, երկու ծաղկեպսակ բերելով յանուն նոյն հաստատութեան վարժուհիներուն և աշակերտուհիներուն, որոց յաջողագոյն ընթացաւարտներէն մին եղած էր հանգուցեալը։ Պսակներ ղրկած էին նաեւ վըշտակիր մայրն, Ազն. այրի Տիկին Նոյեմզար Ֆնտգլեան՝ Եղբարք Ֆնտգլեան, Տիկին Արուս Պ. Ֆնտգլեան, Պօղոս էֆ. Պէրպէրեան, Կրպտ. էֆ. Փապուճեան, Օրիորդք Արապեան, Արաէֆ. Արապեան, Մկրտիչ էֆ. Թօգատլեան, Օր. Նուարդ Պ. Մատթէոսեան և պաշտօնէութիւն Ֆնտգլեան Վաճառատան։ Յաւարտ հոգեւոր արարողութեանց, դագաղն եկեղեցւոյ դռնէն դրուեցաւ մեռելակիր կառքի մը մէջ, որուն կ՚հետեւէր յուղարկաւորաց կառքերու երկար շարք մը, և ողբացեալ Օրիորդին մարմինն ամփոփուեցաւ Ֆնտգլեան ընտանիքին սեփական դամբարանին մէջ յԱզգ. գերեզմանատան Շիշլիի։

—Հանգուցեալ Օր. Եւգինէ Ֆնտգլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնք եւս եղած են Ազգ. Հիւանդանոցին. —Տիկին Ազնիւ Գարակէօզեան, Տիկին Երմոնէ Գարակէօզեան, Յովհաննէս էֆ. Գարակէօզեան, Յակոբ էֆ. Յակոբեան, Մուրատ էֆ. Սլաճաճեան, Գառնիկ էֆ. Համբարձումեան, Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան 108 ական, և Գրիգոր էֆ. Զօհրապ 216 ղրշ։

Յառաջիկայ Նոր Կիւրակէ, ապրիլ 20, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրեալ է ի Ս. Ցարութիւն եկեղեցի Գում-գաբուի դրսի թաղի հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանելու և Բանին կենաց քարոզութեամբ մխիթարելու հաւատացեալ ժողովուրդը։ Զոր ի գիտութիւն բարեպաշտից հրատարակելնիդ կ՚խնդրենք։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր	Ատենապետ
Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ	Ս. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

18 Ապրիլ.

Հաճեցէք Ձեր Պատ. լրագրոյ այսօրեայ թուով ի գիտութիւն հանրութեան հրատարակել թէ՝ Թաղիս Նորակառոյց Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ՝ Գեր. Տ. Համայեակ Ս. Եպիսկ. Բարողիչ Բերայի հանդիսաւոր է Ս. Պատարագ մատուցանել ամսոյս 20 յառաջիկայ Նոր Կիւրակէի առաւօտ նոյն եկեղեցւոյ մէջ, ի մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Թաղական Խորհրդոյ

Ատենադպիր	Վ. Ատենապետ
Յ. Ս. ՊՕՇՆԱԿԵԱՆ	Մ. Ա. ԿԻՒԼԼԱՊԵԱՆ

Բերա, 18 ապրիլ 97

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Պ. ՔԱԼՆ. (Պրուսա). — Այն ցուցակը չէ պահուած։ Հաճեցէք Բ. անգամ ղրկել որ տպուի։

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Դպրոցական ներկայ տարիի վերջին շրջանը կ՚սկսի մայիս 4ին, Ն. Տ.։ Այլ և այլ պատճառներով՝ տարիին սկիզբէն դպրոց գալէ արգիլուողներն առաջիկայ տարիին համար կրնան պատրաստուիլ սա երրորդ շրջանին էջ, որուն համար պահանջուած թոշակն է չորս օսմ. ոսկի։

Ռ. ՉԷՄՊԷՐՃ

3—1

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին ռումանական դեսպանը, Ռումանիոյ դատական նախարարը, պուլկարական գործակատարն և ուրիշ օտարազգիներ. ներկայից ոմանք սենեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, Ռումանիոյ դեսպան Մ. Ճուվարա պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։ Մ. Ճուվարա Վեհ. Սուլթանին ներկայացուց իր եղբայրը՝ Ռումանիոյ դատական գործոց նախարար Մ. Աղեքսանդր Ճուվարան, որ մայրաքաղաքս եկած է։

Մ. ՆԷԼԻՏՈՎ. —Ռուսիոյ Զօրը Կ. Պոլսոյ ռուս դեսպան Մ. Նէլիտովի շնորհեալ պատուանշանի հրամանագրոյն մէջ ըսած է. — «Գործօն մասնակցութիւն մ՚ունեցաք Արեւելեան մէկ քանի կարեւոր խնդրոց լուծման մէջ։ Հաստատակամ և ճարտար գործադրիչն եղաք իմ հրահանգներուս, որոց նպատակն է ընդհանուր խաղաղութեան հաստատումն ու պահպանումը։ Ի վարձ ձեր հաւատարիմ ծառայութեանց և իբրեւ ապացոյց իմ մասնաւոր բարեացակամութեանս, ձեզ կ՚ըրկեմ՝ Ալեքսանդր Նեվսքիի ադամանդեայ պատուանշանը։»

ՅՈՒՆԱՑ Ամեն. Պատրիարքն երէկ առաւօտ այցելութիւն տուաւ ռուսական, սերպիական և Սեւ Լերան դեսպաններուն։

ՍԿԻՒՊԻ յոյն միտրոպոլիտ Տ. Ամբրոսիոս, Լեբէ Մոնիդէօս, Սելանիկ ժամաներ է։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Ռօմէրիօ Ա. զրահաւորն Իզմիրէն ճամբայ ելաւ դէպ ի Կրետէ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ մեր յարգոյ թղթակիցը կ՚գրէ Ապր. 17/29 թուով.

«15 ամսաթուոյս յիշատակած վիլայէթի Արդասէլէկելին գիւղն յուսահատական չէիներ, և նոյն գիւղին հրր մասնակից համարեր 3—4 հազ չէրքէզ ձերբակալած ըլլալով ստուգուած է։ — Յ՚Ատարազար պայմանով ... պահելով ... գտնուած է, որուն ... քննութիւն կ՚պատարէ։ — Զինուորական առաքումներ երկու օրէ ի վեր դադրած են. տեղւոյս և շրջակայից հաւաքեալ զօրքերը թղթերը գիւղերը ղրկուած են. կ՚ըսուի թէ Փոքր Ասիոյ ղանազան կողմերէն դեռ քանաւոր վաշտ չափ զինուոր պիտի ժամանեն քաղաքս պէտք եղած կողմերն ղրկելու համար։ — Տեղւոյս վարչական գործերու մասին դիմաւոր ըլլալով առ ձեռնհաս իշխանութիւնն, մասնաւոր քննիչ մը հասած է քաղաքս 5—6 օրէ ի վեր որ հարկ եղած վարչական քննութիւնքը կ՚կատարէ։»

ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ. — Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա հիւանդ ըլլալով, Կայս. Պալատան կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկուեցաւ և որպիսութիւնն հարցուց։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, առժամեայ կերպով 298 հետեւակ և 130 հեծեալ ոստիկան-զինուորներ պիտի գանուին։

ՉԲՈՍԱԿԱՆ ՊՏՈՅՏ. — Ռուս դեսպան Մ. Նէլիտով երէկ Բոյիւք պահարանաւ զբօսական պտոյտ մը կատարեց կղզիներու կողմը։

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. — Իտալական դեսպանն ու Արքաճամ փաշա երէկ որսորդութեան գացին Ն. Վեհութեան սեպհական ի Պէյլիքտէրէ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Մր. Թէրրըլ Կ. Պոլսէն մեկնելու համար իր յաջորդին Մր. Անճէլի ժամանման պիտի սպասէ։

ՀԵԼԼԷՆԻ. — Մայրաքաղաքս բնակող հելլէն հպատակներուն արտաքսումը կ՚շարունակէ։ Միջերկրական ռազմական Թղթատարներով շոգենաւ քանի մը հոգի կ՚ուղեւորուի ի Պիրէոս, ինչպէս Փրէյսինէի ընկերութեան Թոսոր շոգենաւն երէկ երեկոյ 300 հելլէն տարաւ։

ՎԻՐԱՆՇՈՀՐ. — Տէլէօղլուէն կը հեռագրեն թէ առօր վանուն բոլորուելով իրավանդում մը, որոց մէջ օսմ. վերաբար գինուորը կան, առոյծին անդամ ըլլալով հոն հասեր է։ Ասոնք հետեւէն Պոլիս պիտի փոխադրուին և Պէշիքթաշի մէջ պատրաստուած հիւանդանոցներու մէջ պիտի դարմանուին պետական հոգածութեամբ։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ Ա. և Բ. զօրաբաժիններուն, որք ի Կ. Պոլիս կը գտնուին, Մարթինի հրացաններն առնուելով, անոնց տեղ Մաուզէրեան հրացան տրուեցաւ։ Հաւաքուած Մարթինիները թնդանօթարանին կը յանձնուին։

Բ. ԴՌԱՆ արտօնութեամբ, Պուլկարիոյ իշխանապետութիւնը Տէտէաղաճի, Սելանիկի, Մանասդըրի եւ Սկիւպի մէջ առեւտրական գործակալներ կարգեց, որք իրենց պաշտօնատեղին հաստատելով, սկսան ի գործ դնել իրենց պաշտօնը։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ և Տիարպէքիրի գատական քննիչներն իրենց շրջաններին մէջ քննական պատոյտներ կատարելով գործադրելի դատական բարենորոգմանց ծրագրեր մատուցեր են ձեռնհաս իշխանութեան, որ այս պաշտօնէն կ՚քննէ զանոնք գործադրութեան դնելու համար։

ԱՐՄՏԻՔ. — Եւրոպայի հրապարակաց մէջ արմտեաց գինն ինկաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Պորսային գոմէնիքը Պորսայի Ժողովոյ հելլէնահպատակ անդամոց տեղ օսմ. հպատակ անձերու ընտրութեանը ձեռնարկեց։

ՋԻԹ. — Միտիլլէնէն կ՚գրեն թէ անցեալ շաբթու Հօպանատանի շոգենաւը մը նոյն կղզիէն 20,000 սափոր ձէթ առեր է Եւրոպա տանելու։ Անցեալ կիրակի ալ անգլ. շոգենաւ մը 18,000 սափոր ձէթ առեր է։

ՍԵՂԱՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

19 ԱՊՐԻԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		20	26
Ամենէն բարձր գին	»	20	30
Ամենէն վար գին	»	20	24
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթ. փր. գոց.		97	—
Ամենէն բարձր գին		97	50
Ամենէն վար գին		96	50
Ռէժի	»	—	—
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	6	06
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	3	32
Թրամուէյ բաժնեթ. ղրշ.		6	80
» ժուիսանս »		2	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		2	26
Թրամուէյ պարտաթ. փր.		495	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	330	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	455	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ մէկ օրուան Օ. Ո.		4	—
» ութ » » »		7	50
Ռում. երկ. մէկ » » »		—	—
» » ութ » » »		—	—

ԲԱՑՈՒՄ ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏ

Օսմ. Քօնս. Սէրի Դ. Օ. Ո. ք. կ.	20	26
Ռումէլիի երկաթուղի Փր.	97	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109	1/4
Փարիզ 3 » Փր.	22	98 3/4
Ֆիօրին մանտա »	10	92 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Փրանքնոց ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի »	109	33
Բոլ էմբէրիալ »	90	—
Մէճիտիյէ արծաթ »	108	12
Ռուպլի թղթադրամ Օ. Ո.	8	62
Քըրըմից	51	10
Մէթալիք	97	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 30 ԱՊՐԻԼ

Ֆրանսական Ռանթ 3 % Փր.		102	95
Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց.	»	18	75
) գոց.	»	18	67
» » » Բ.	»	33	50
» » » Գ.	»	19	12
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	97	50
Օսմ. Բախօնիթէ	»	447	—
Մաքսատուն	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	»	303	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	518	50
Քրէտի Լիօնէ	»	753	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3240	—
Իտալական Ռանթ	»	91	42
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	095
Դրամազեղչ	»	2	—

ՊԵՐԼԻՆ, 30 ԱՊՐԻԼ

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	100	—
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	84	50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	210

ՎԻԵՆՆԱ, 30 ԱՊՐԻԼ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ Ֆիօր.		119	95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	50	30
Օսմ. Ռէժի	»	144	—

ԼՈՆՏՈՆ, 30 ԱՊՐԻԼ

Անգլ. քօնսօլիտէ Ա. Ո.		112	25
Օսմ. » Սէրի Ա.	»	66	—
» » » Բ.	»	33	25
» » » Գ.	»	19	—
.Դ.) բաց.	»	18	75
) գոց.	»	18	63
Փոխառութիւն Դաստպա	»	—	—
» Օսմ. 3 1/2 %	»	95	50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10	56
Այտընի երկաթուղի	»	11	37
Եգիպտական Միացեալ	»	107	—
Հելլենական 5 %	»	21	—
Մոնօբոլ հելլենական 4 %	»	21	—
Ռանթ » 4 %	»	18	—
Ռուսական 3 1/2 % 1891	»	102	87
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	94	—
» նոր » 6 % 1892	»	95	75
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	26 1/4
Դրամազեղչ	»	2	1/2

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՐԱՔՈՉ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդաբերական, գաղղ. և մոբինայէն ախտերու.

Հաշակաւոր Բրոֆ. Ֆուռնիյէի և Կիյեօնի դրութեամբ, նոր և ազդու միջոցներով կարճ ժամանակի մէջ հիմնապէս բուժում կը խոստանայ ծննդական գործարանաց ախտերու։ Խորհրդակցութիւնք՝ ամէն օր ժամը 3 էն 12 (Ը. Թ.), բոլորովին նորագոյն մեթոտով հաստատած իր եւրոպական դարմանատան մէջ, Բերա Մեծ-Փողոց Պօն-Մառշէի դիմաց, 367 թիւ ծաղկեվաճառի վրայի տունը։

26—11

COMPAGNIE ROSSIA A St PÉTERSBOURG

Ռ Օ Ս Ի Ա

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Հին Մուխտարի տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ՐԷՔՔԷՆ

Ի Ւ Ն Ի Օ Ն

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՕՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գարաքէօյ Եէնի-խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Զտպուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Ցանուն լրագրին Ընկալագրեր, փոխանակագրեր, Նամակատան դրամաթուղթեր, Չէքեր, եւն. վաւերական են՝ լրագրոյն արտօնատէրին ստորագրութիւնը կրելու պայմանաւ միայն։ — 3. Բաժնեգինները Թուրքիոյ համար արծաթ մէճիտի և արտասահմանի համար ֆր. ի հաշիւով են, մէճիտը 20, ոսկին 108 ղրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բաց ի Բօսթ Լօքալի ծախքէն։ — 5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնլով «Բիւզանդիոն» ա՛յնքան մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժնեգնի առաջարկներ անընդունելի են։ — 6. Ամէն գաւառացի ազգային որ ինքզինք Թերթին Խմբագրութեան ծանօթացնելէ ետքն իր բնակած քաղաքին, գիւղախմբին կամ գաւառին ազգային, կրթական կամ տնտեսական իրողութիւններուն, դէպքերուն և հանգամանքներուն վրայ ամիսը մը չափ ճշգրիտ և ամփոփ տեղեկութիւն հաղորդէ, իրաւունք ունի Թերթին Թղթակիցը նկատուելու, տարեկան Թերթ մը ստանալու, և յառաջիկային դրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակներ նա՛և գրական արժանիք ունին։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ—Ստեփան էֆ. Սափրիչեան. ԱՐԱԲԿԻՐ—Յ. Պ. էֆ. Մանուէլեան. ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Սինանեան. ԷՆԿԻՒՐԻ—Համբարձում էֆ. Զննուրեան. ԷՐԶՐՈՒՄ—Տեարք Ինճիճեան Եղբարք. ԹՕԳԱՏ—Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալճեանեան. ԽԱՐԲԵՐԴ—Յովհաննէս էֆ. Յարութիւնեան. ՄԱՐԱՇ—Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ—Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ—Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՕՐԴՈՒ—Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՂՏԱՏ—Միհրան էֆ. Սրվաճեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ—Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ—Օննիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՈՏՈՍԴՕ—Միհրան էֆ. Անանեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ—Հայկ էֆ. Թայքէսէնեան. ՏՐԱՊԶՈՆ—Սահակ էֆ. Էթմէքճեան։

L'ANCRE — ԼԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՄՐ. 133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 1871ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՄՐ. 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Զիջի, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական, Նախագահ
» Ռօտոլֆ Հոեոս, դեր-Նախագահ
» Ժոզէֆ Հոեոս, կայս. եւ արք. Ներքին խորհրդական
» Քօլօման Նաքօ » » »
» Անթուան Բրօֆէշ տ'Օսթէն
Թէօտոր Բոնցէն
Ժան տը Վէնինկ – Ինկէնհայմ

Կառավարական Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՔ կայս. արք. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

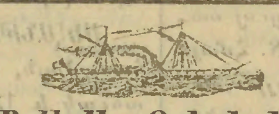

Թ Ո Մ Ա Ս Ո Ւ Ի Լ Ս Ը Ն

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

ընդ Հիւլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տօմինօ	937	Իտահօ	5540	Բօլօ	510
Ալէքթօ	3607	Տուրօ	2383	Ճիւնօ	1080	Րիալթօ	2229
Անճէլօ	1541	Տրաքօ	1713	Քէլսօ	1053	Րինալտօ	1663
Արիօսդօ	2377	Տինամօ	504	Քօլփինօ	2307	Րօլլօ	1613
Պասանօ	1822	Էպրօ	2464	Քօվնօ	1700	Րօմէօ	1789
Պորօտինօ	1264	Էլտօրատօ	1520	Լէօ	1053	Րօզարիօ	1862
Պրավօ	1076	Էրադօ	1481	Լէփանթօ	2271	Սափֆօ	1113
Պրունօ	841	Ֆիտօ	954	Լիվօրնօ	1643	Սիրիօ	1735
Պըֆֆալօ	4431	Ֆինլանտ	1828	Լօրէնցօ	3191	Սիլվիօ	1193
Գէյրօ	1671	Ֆլամինկօ	849	Մալմօ	724	Սփէրօ	1200
Գափրիօ	1337	Ֆրանչիսքօ	4582	Մարէնկօ	2273	Թասսօ	1328
Գամէօ	1244	Կալիլէօ	3060	Մարդէլլօ	3709	Թ. Ուիլսըն	1546
Գադօ	1094	Կիտանօ	1243	Միքատօ	3557	Թօքիօ	3827
Չիքակօ	2729	Կոթօ	1611	Միլօ	1057	Թօլէտօ	1470
Սիսէրօ	1834	Կ[illegible]	1695	Մօնդէպէլլօ	1735	Թօրփինօ	487
Գլիօ	2697	Հ[illegible]	[illegible]775	Մուրիլլօ	2410	Ուրպինօ	2429
Գօլօրատօ	4235	Հ[illegible]	1581	Նէրօ	1083	Վասքօ	1914
Գօմօ	1497	Հ[illegible]	3120	Օհիօ	4100	Վօլօ	1289
Գօնկօ	2906	Հօ[illegible]	3600	Օթէլլօ	4036	Վօլթուրնօ	2396
Գօրսօ	895	Հումպէր	596	Օրլանտօ	1535	Եէտօ	1850
Տիտօ	4811	Իակօ	2354	Բալէրմօ	1637	Զէրօ	1200

—Մոռրէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսդըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։
Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ռոտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։ ամսոյս 8ինակի Պոլսոյ համար 23ինհոս կը սպասուի։
—Տորօ շոգենաւը, նաւապետ Մոքըրմ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 15 ին և 29ին հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏԷՆՏ ՐԻԶՕ.
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ց'ԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ եւն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։
Նոր հաստատուած պայմանագրութեան տեսակ։
Տէեղծբրական ապահովագիր անծխտելի։
Առանց ի ճարման և շահուց մասնակցութեամբ։
Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

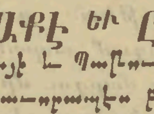

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայէ և Պօլսոյ միջև կանոնաւոր շաբաթական ճամբորդ
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն
Նաւուղչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարւոյ մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց եւ ատոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ միայն է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'անհետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մտցնելով ելեկտրական տարր, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել դիւրութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժակ կ'ըլլայ, կը զտէ և կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ոյժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ ոյր վարժութիւնն հիւանդը չատոնց կը կորսնցնէր։ Մարմնոյ զօրութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒՍԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Ղալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ՐԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

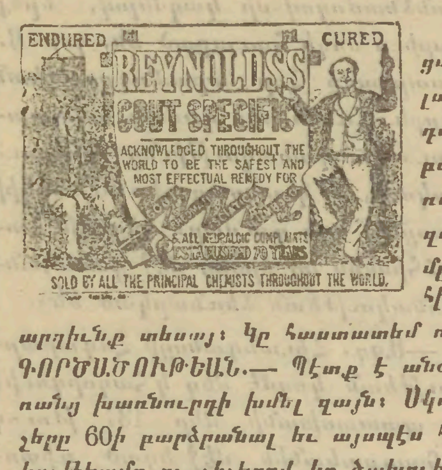

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլի կը գրէ. «Բիչ մը առեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու ռանց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒՍԱՆԱՅի անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, Նիւքսէք Գալըրըմ, Վօյվօտա, Ղալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ԾԱՆՕԹ.—Նոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

(31)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

Այս կինը կ'ատէր ու սաստիկ կ'ապտակէր առաջին ամուսնութեան զաւակին։ Ուստի դատաւորը գիտէր թէ Բրէթիէն իր ընկերոջմէն հրապուրուած եւ առաջին անգամ փախած էր հօրենական բնակարանէն։

Քաջալերեց տղան, կրցաւ վստահութիւն ազդել անոր. անոր բերնէն առաւ իր գռեհիկ ու տխուր պատմութիւնն և զգաց թէ Բրէթիէն չէր ստեր։

Այնատեն դատաւորն, իր բարտպանին դառնալով, հարցուց. «Հայրը կանչուած է, հոս է, այնպէս չէ՞»
—Այո, Պարոն։
—Թող ներս բերեն։
Եւ անմիջապէս որ փոքրիկ տղան [illegible]

կծկէր սենեկին մէկ անկիւնը, ծերունի դատաւորը, թէպէտ այսպիսի տեսարաններու վարժ, կարեկցութեան կերպարանք մ'ունեցաւ։

Բրոսբէր Օպրի, զոր դայած բերած էին իր արուեստանոցէն, բանուորի հագուստով ներս մտաւ, աչքերը խոժոռ, իր գձնդակ խորշոմը ճակտին վրայ։

«Նստեցէք, ըսաւ դատաւորն։ Ահա ձեր որդին որ քանի մ'օրէ ի վեր տունէն փախեր է։ Գիտեմ թէ ասոր համար մտահոգութիւն ունեցեր և անոր անհետանալն իմաց տուեր էք ձեր թաղին ոստիկանապետին։ Պէտք է աւելցընեմ նաև թէ ձեր վրայ քաղուած տեղեկութիւնք նպաստաւոր են։ Բայց այս տղան կ'ըսէ թէ ծայրայեղ խստութեամբ կը պատժէք զինքն, իրա՞ւ է։

Աստղձագործն առեցող ակնարկ մը նետեց Բրէթիէնի վրայ, և պատասխանեց.

«Կը խնդրեմ, Պ. դատաւոր, որ բարեհաճիք վայրկեան մը դուրս հանել [illegible]

«Լաւ ուրեմն։
—Լաւ ուրեմն, Պ. դատաւոր, կրկնեց Բրոսբէր Օպրի, գրպանէն դրոշմեալ թուղթ մը հանելով,— կարդացէք այս ծննդեան վկայագիրը . . . «Բրէթիէն Ֆորժա, որդի Բէրլին Ֆորժայի և անծանօթ հօր . . .» Այս մանչն ամենեւին իմ մէկ բանս չէ։ Զաւակն է կնոջ մը որուն հետ երբ այր ու կին ապրած եմ, ահա այս է խնդիրը… Դեռ պիտի մեղադրե՞ս զիս՝ գլխուն հարուած մը տալուս համար, երբ այդ հարուածին արժանի էր . . .

—Որբ մը, որ չի սիրուիր, ուրեմն ինչ ընելու է, մրմնջեց դատաւորն որ, անշուշտ, այս բոլոր թշուառութեանց տեղեակ էր։

—Ինչ որ կ'ուզէք, պատասխանեց գործաւորը կոշտ ձայնով մը։ Ստոյգը սա է թէ այս չար լակոտին ներկայութիւնը միշտ յիշեցուցած է ինձ թէ սիրուհիս չուայտ կեանք մը վարած էր, թէ իր մօր մահուանէն վերջ սխալեցայ այս տղան քովս պահելով, և թէ փոքրիկ կեղծաւոր [illegible]

նէն խմնարհ քրիստոնեան, գթութեան ոգւով ներշնչուած, պիտի կրնար «ոչ» ըսել։ Բայց ծերունին, որուն կ'ուղղէր Բրոսբէր Օպրի իր հարցումն, յանուն օրինաց միայն կրնար խօսիլ։

«Ձեր իրաւունքն է, ըսաւ դատաւորը խիստ ու տխուր ձայնով մը։ Ձեր ճիշդ իրաւունքն է . . . սակայն, կ'աղաչեմ, նկատեցէք թէ խնդիրն ա՛յն կնոջ որդւոյն վրայ է զոր սիրած էք, թէ այս տղան աշխարհիս մէջ ձենէ զատ մէկը չունի, թէ իրեն համար նուազ ներողամիտ եղած էք և թէ իր յանցանքը ներելի է . . . Մինչև վերջը վեհանձն եղէք, ձեր քով պահեցէք զայն։ Ձեր պաշտպանութիւնն, ո՛րքան ալ խիստ ըլլայ, պետութեան խնամատածութենէն լաւագոյն պիտի ըլլայ . . . Միակ ապաստանարանը՝ զոր կրնամ իր առջեւ բանալ, աղիտաբեր է… Անձեղ պիտի մտնէ հոն և թերեւս յաւէտ կորսուած դուրս պիտի ելնէ . . . Այս հէք տղուն ապագային պատասխանատու էք . . . Տեսնե՛մ, [illegible]

դոք խորշոմը միշտ աւելի եւս կը փոսանար։

«Այո կամ ոչ, կրկնեց, իրաւունք ունի՞մ թէ ոչ։

Եւ ըստ որում դատաւորը կը լռէր՝ աչքերը խոնարհած, գործաւորը մինաք բարով ըսաւ, և առանց բառ մ'աւելցնելու, դուռնէն դուրս ելաւ։

«Կարեւորն ի գործ դրէք», ըսաւ իր բարտպանին, դատաւորն որոյ ձայնն այնքան չէր դողդոջեր։

Եւ նոյն իրիկունն իսկ, որբն ու անհարազատն Բրէթիէն Բլաթոյի երկրագործական Գաղութը ղըրկուեցաւ, Մարն-է-Ուազ նահանգին մէջ։

Ժ.

Ձեր կարգերն անցէ՛ք, չխակ կեցէ՛ք . . .»

Այս զինուորական հրամանը կ'արձակուի բարակ ձայնով մը — տասնեհինգամեայ ձայնով մը, որ դեռ չէ հասցած—խոզանակագործութեան արուեստանոցին գործավարին կող[illegible]

պազօրեայ քննական պտոյտը պիտի կատարէ։ Եւ փոքրիկ թիապարտներն, իրենց ճակատն ածիլուած, դէմքը տխուր, ամենքն ալ կրելով ա՛յն թուլս մոյնն որ բանտերու մէջ միայն կ'ստացուի, անշարժ կը մնան իրենց գործասեղանին առջեւ, անշէն զինուորի դիրքով, իրենց ճկոյթ մատը կտաւեայ տաբատին կարին վրայ դրած։

Վասն զի լոկ երկրագործական չէ Գաղութն և կարծեցեալ մշակներն հոն կը սորվին և ի գործ կը դնեն ամէն տեսակ արհեստ։

Իր հիմնարկութեան թուականին, այս հաստատութիւնն արդարև լոկ հողագործական պիտի ըլլար։ Բոլոր մեծ-աղաներն, որոց անունը Բարձրապատիւ կամ Վսեմապատիւ մակդիրով մը միայն կը տպուի լրագրաց մէջ,—տնտեսագէտներ որք կաճառին անդամակցութեան արժանի եղած էին Եւրոպիոյ ու երկու Ամերիկաներու բոլոր բանտերն այցելած ըլլալնուն համար, վիճակագիրներ որք, մէկ լուբիա վեր վար, կրնան ըսել ձեզ ինչ որ կ'սպառի բովանդակ աշխարհիս թիարաններուն մէջ,—բոլոր ծանրագլուխ ու ձեռնհաս մարդիկ համաձայն էին սա կէտին վրայ [illegible]

(Շարունակելի)